

Bačko klađšje

VJERSKO – INFORMATIVNI LIST

GOD XXI. BR. 65; 17. XI. 1991.

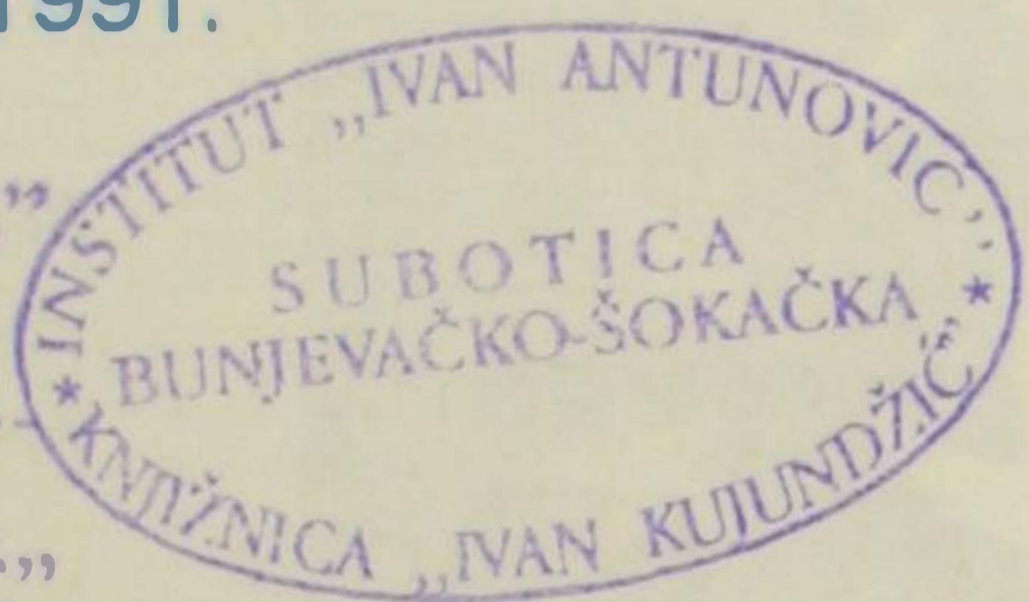
CIJENA: 20 DINARA

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“

Br.: *br. 1/96.* ZP

SUBOTICA

KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

Dok je pred smrću nemoćno svako maštanje, Crkva, poučena božanskom objavom, tvrdi da je Bog stvorio čovjeka za blaženi cilj s onu stranu zemaljske bijede. Štoviše, kršćanska vjera uči da će ta tjelesna smrt, od koje bi čovjek bio pošteđen da nije sagriješio, biti jednom pobijedena kada svemogući i milosrdni Spasitelj vrati čovjeku spasenje što ga je svojom krivnjom izgubio. Bog je, naime, pozvao i poziva čovjeka da čitavim svojim bićem prione uza nj u vječnom zajedništvu nepropadljivog božanskog života. Tu je pobjedu Krist izvojevao uskrsnuvši na život, pošto je svojom smrću oslobodio čovjeka od smrti. Svakome čovjeku koji razmišlja vjera, predložena solidnim argumentima, pruža odgovor na tjeskobna pitanja o njegovoj budućoj sudbini; ujedno mu omogućuje da u Kristu bude u zajedništvu sa svojom predragom, već preminulom braćom, ulijevajući mu nadu da su oni već postigli pravi život kod Boga.

(Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu "Radost i nada", br. 18).

SADRŽAJ

Naše mjesto u boju duhova	2
Razmišljanje uz blagdan svih svetih	4
Papino djelovanje	5
Stranica oca Gerarda	7
Proslava jubileja u Tavankutu	8
Ekumenska molitva za mir	11
Jubileji	12
Iz Bajskog trokuta	18
Jubilej Subotice	21
Odgoj djelo ljubavi	23
Akcija za život	24
Bedem ljubavi	26
Vijesti	27

NAŠE MJESTO U BOJU DUHOVA

Neobjavljeni rat se nastavlja. Deseci, stotine i tisuće ljudi gube svoje živote. Među njima je veća polovina običnih građanskih lica, a što je još žalosnije, veliki je među njima broj staraca, žena i djece. Neki gradovi su pretvoreni u stravične ruševine, kavih nije vidio svijet ni u vremenima Drugog svjetskog rata. Razaraju se kulturne vrijednosti nulte kategorije, ne samo nacionalne rang-liste nego i svjetske. Dovoljno je spomenuti razaranja Dubrovnika, Zadra, Šibenika i drugih velikih hrvatskih kulturnih spomenika.

No, kada već o tom govorimo, ne možemo ne zapaziti da je evropsku javnost jače potresla vijest o napadu na kulturne i spomeničke vrijednosti hrvatskog priobalja nego tisuće ubijenih i masakriranih Hrvata na bojiština u vlastitoj domovini. To je još jedan pokazatelj na kakvom je intelektualnom i duhovnom nivou suvremena Evropa. Iako su nam puna usta riječi kako je čovjek najveća vrijednost kojoj treba sve podložiti, ipak u konkretnom životu stvari se postavljaju sasvim drugačije. Važnije je hladno spomeničko kamenje od živih hramova ljudskih bića. Ako ovoj slici dodamo nasilno odvođenje ljudi sa njihovih ognjišta u progonstvo u vlastitoj zemlji, što ljudska povijest, čini se, do sada nije zabilježila, potpuna blokada kopnenog, zračnog i vodenog prometa, sa rušenjem tvornica, skladišta i ostalih vitalnih objekata, jasno pokazuje namjere osvajača.

Veoma je interesantna medijska blokada. Porušeni su svi odašiljači hrvatskih radio i TV postaja, kako bi se izvršila i idejna blokada, kako bi se dezinformacije i laži nesmetanije širile i stalno poticala mržnja.

U promatranju te bolne situacije ne može se previdjeti sotonjska mržnja prema svemu što ima vjersko i katoličko obilježje. Broj razrušenih i bombardiranih crkava prešao je dvije stotine. Razaraju se bolnice, starački domovi, vrtići, pa čak zavodi za defektnu djecu i mentalno zaostale osobe. Sve veći broj vjerskih listova, ali i sve veći broj razumnih ljudi počinje razmišljati da tu nisu na djelu samo ljudska zloba i mržnja, nego da su djela samoga đavla. Jer samo su njemu svojstvena takva mrziteljska i razaračka djela. Zar je moguće ljudski opravdati da se stotinjak teških ranjenika više od pola dana i pola noći vozikaju po seoskim cestama i da ih se prepada i maltretira i prebacuje iz vozila u vozilo. Opravdajte

to ljudskim mjerilima! Zar nam nije bjelodano zašto se iz sve informacijske artiljerije puca po sv.Ocu, po Katoličkoj crkvi, po Vatikanu. Organiziraju se demonstracije protiv sv.Oca, a On neumorno moli, piše, šalje svoje poslanike i pomiritelje, apelira na našu hrvatsku i srpsku i uopće jugoslavensku javnost, da se razumom i razgovorom dođe do rješenja svih spornih pitanja.

Posljednja akcija su mu apostolska pisma upućena hrvatskim biskupima i srpskom patrijarhu Pavlu.

Bilo je za očekivati da će se sile tame oprijeti rušenju njezina carstva u cijeloj istočnoj Evropi, ali da će to izbiti ovom žestinom i baš na našim prostorima, koji su naizgled bili najotvoreniji od svih istočno-komunističkih sistema, to je malo tko očekivao. A i mi sami postavljamo sebi pitanje koji je razlog da je baš Hrvat-

ski narod bio onaj na kome se takvom žestinom oborila sva paklena sila? I na mjestu je takvo pitanje. Izvan je svake sumnje da su ovo vremena možda najteže kušnje koju hrvatski narod proživljava u svojoj trinaest i pol stoljetnoj povijesti. Možda je ovo Božja ruka koja nas je, kao i nekada svoj izabrani narod, udarila radi naše nevjere.

Veliki je dio našega naroda pošao za Molohom, krivim bogom blagostanja, pa smo radi toga bili spremni odreći se i vjere i svih moralnih načela.

Koliko je ljudi zatajilo i izdalo Boga? Mnogi su ga se i otvoreno odrekli, proglasivši se bezbošcima, a drugi su to učinili u svom praktičnom životu. Prekinuli smo svaku vezu sa Bogom u molitvi i pohađanju sv.Mise jer "nismo više za njega imali vremena", pošto smo morali mnogo raditi i još više zaraditi da bi smo podigli veliku kuću, kupili auto, nabavili vikendicu, proputovali Evropom i svijetom.

Djeca i starci postajali su teret. Prve više nismo primali, a druge smo otpremali u staračke domove, a kad su umirali, podizali smo im "paradne grobnice". Danas sa razlogom tugujemo za stotinama poginulih i tisućama ranjenih, a što je sa stotinama tisuća onih nevinih koje su njihovi najbliži poslali u smrt, a koliki bi od njih danas mogli braniti tu zemlju i njezine vrijednosti? Možda nije čas o tome govoriti reći će netko. No, moramo na to misliti jer nam to olakšava i osmišljava sve ovo nametnuto trpljenje i strah koji ga prati. Mi vjerujemo da ni vlas s glave ne pada bez znanja i pripuštanja Oca našega koji je na nebesima.

*Mir vam ostavljam
mir vam svoj dajem!
Neka se ne uznemiruje
vaše sree!*

Jo 14, 27

Zato ove krvave patnje našeg naroda imaju sigurno smisao i opravdanje u vječnim Božjim nacrtima. Mi ih danas ne vidimo i ne razumijemo, ali oni postoje. Iako ne navještamo da je ovo osvetiteljska Božja ruka, jer on je milosrđe i ljubav sama, no za nas je svakako ovo prilika da ovo trpljenje, sjedinjeno sa Isusovim postane sredstvom našeg iskupljenja i zadovoljštine.

A koliko je više nevinog trpljenja među nama, toliko će veća biti naša zasluga pred Bogom i veća korist našem narodu i Crkvi u njemu, te cijelom svijetu jer je bez dvojbe da ova patnja našeg naroda pomaže i iskupljuje mnogim narodima u ovim prostorima cijenu i njihove slobode.

No postavlja se pitanje koju ulogu u tom svemu ima Crkva? Ona se sama, razumije se, onaj njezin ljudski dio, koji je u stanju zatajiti i koji često zataji, upita koliko je ona kriva da se je to kraljevstvo zla toliko zakorjenilo i u našem narodu. Da li je ona ispunjala svoju navjestiteljsku misiju? Da li je po milosnom životu ispirala ljudsku zloću i usađivala u ljude Božji život? Da li se je svojim stavovima borila za pobjedu istine, dobra, pravednosti, vjere i ljubavi u međuljudskim odnosima, u njoj samoj i u tom duhu odgajala vjernike? Iako je Bog Crkvi obećao da je "vrata paklena neće nadvladati", to ne znači da pojedina Crkva, koja zataji svoje poslanje, ne može biti zbrisana sa geografske karte! Zato je ovo veliki ispit savjesti ove Crkve. Koliko smo zauzeti za izvor-

nu evangelizaciju ili bolje ponovnu evangelizaciju same sebe? Koliko je djece obuhvaćeno našom katehizacijom? Koliki je broj mladeži na našim župama obuhvaćen redovitim poukom? Kakva je briga roditelja za vjerski odgoj njihove djece? Zašto u našim prostorima nisu mogli pustiti dubljeg korjena karizmatске zajednice koje se šire cijelim katoličkim svijetom, a kod nas im se branio svaki pristup, a još više svaki razvoj? Sve se to činilo pod izlikom čuvanja "jedinstva Crkve i njezinog sakramentalnog zajedništva".

Nije li sada ta Crkva postala jedan klub staraca i izgubljenih egzistencija koja na društvenom planu ne predstavlja nikoga i ne znači ništa. Na zdrave zahtjeve mladih odgovaralo se administrativnim zabranama i organizacijskim podvalama! Kao logična posljedica takve evangelizacije, jeste da je broj valjanih sakramenata bivao sve manji, a time se i milosmi polog života ove Crkve sve više smanjivao. To je normalno smanjivalo i moralni rast i prouzrokovalo moralni rasap i pad tolikih pojedinaca i obitelji.

O tome bjelodano svjedoče naše matice krštenih, vjenčanih i nadasve umrlih, jer jedino ove bilježe rast. Ali to nas ne zabrinjava. O tome se već i ne govori jer to su "više sile", tu smo "mi nemoćni". Za sve je to kriv "bezbožni sistem" koji je sve to branio i razarao. A koliki su propusti učenjeni na socialnom planu u samoj Crkvi, od nepoštivanja osnovnih zakonitosti u raspoređivanju sila, gdje je samovolja vlastodržaca najviši zakon. Držali su se ljudi bez najosnovnijih ljudskih kvaliteta na važnim točkama crkvenog života. Za svoja nedjela bili su nagrađivani i promovirani. Kakvu je to stravičnu razornu moć imalo na život Crkve? Koliki je tu bio utjecaj sila tame? Mislim da je krajnji čas da se o tome počne misliti jer takva Crkva nije u stanju stati u obranu nikakvih ljudskih i kršćanskih vrijednosti i zato ona daje sliku umora ili, još bolje, nekog letargičnog sna. Zato pozivamo sve dobronamjerne duše kojima je stalo do budućnosti Crkve i našeg naroda u ovim prostorima da se ujedine u žarkoj molitvi da sile tame odstupe najprije iz naših redova, a zavedene duše da čim prije spoznaju svoje stramputice, te se od svojih kumira obrate istinskom Bogu i Isusu Kristu. To je potrebno kako bismo se ujediniili sa svim miroljubivim i dobronamjernim ljudima naših prostora i cijeloga svijeta i sa svim silama nebeskim.

Treba da navijestimo duhovni boj silama tame molitvama i žrtvama, ali iz jake vjere i sa velikom ljubavlju. To je oružje koje ne može biti pobijedeno. Sile tame su sile laži, mržnje, osvete, razaranja, ubijanja, a one ne vode ka životu nego smrti, a mi želimo živjeti. Živjeti u slozi, ali i u istini i pravednosti i nadasve u ljubavi sa svim ljudima dobre volje. Neka nam u tim nastojanjima pomogne sam Gospodin - izvor svakoga života sa svim njegovim silama!

RAZMIŠLJANJE UZ BLAGDAN SVIH SVETIH

Govoriti o svecima najbolje je šuteći i diveći se tim ljudima koji su svojim čestitim i plementim životom postigli svetost.

Živimo u vremenu u kojemu je, čini se, sve manje onih koji žive svetim životom, pa smo u opasnosti da si postavimo pitanje: je li uopće moguće danas postići svetost?! Odgovor na ovo sudbno pitanje daju nam SVI SVETI. Za nas kršćane oni su izazov našoj vjeri da usprkos tolikim protivljenjima sekulariziranog svijeta budu ne samo kršćani nego i SVETI. Ali, što je to svetost?

Svetost je beskrajno savršenstvo... Je li moguće postići takvu savršenost u ovom nesavršenom svijetu?! Promatramo li život svetaca uočit ćemo da su i oni svoju savršenost i svetost ostvarili upravo u ovom svijetu punom nesavršenosti. I oni su hodali ovom "suznom dolinom" ispunjenom tolikim kušnjama, bolima, patnjama i mnogim grijesima... U svim tim životnim viorima oni nisu podlegli. Hrabro su branili svoje ljudsko i kršćansko dostojanstvo, nekada i uz cijenu vlastitog života. Neka nas to ne uplaši. Pođimo odlučno i mi tim teškim i trnovitim putem, ali i spasonosnim putem koji nam je zacrtao sam Krist Gospodin. Svetost nije plod vlastitog truda; barem ne u prvom redu. Ona je plod Božje milosti. Od čovjeka se, istina, traži suradnja i vjernost, no na koncu sve ovisi o Bogu jer je pisano: "Bez mene ne možete učiniti ništa". Svetost se živi u svakodnevnom životu. Svi su pozvani na svetost, bez obzira kojem staležu ili zvanju pripadali. Svetost se postiže u poniznosti srca, a ne dijeli se ljudima uglednijima po društvenom položaju. Čovjek - kršćanin pozvan je samo da bude "vjeran u malome", t.j. da vjerno izvršava svoje najobičnije svakodnevne dužnosti i obaveze. Zato je s pravom rečeno da je najkraći put koji vodi u nebo, put izvršavanja svojih staleških dužnosti - ali ne bilo kako, nego s ljubavlju. To su prvi kršćani dobro shvatili i svojim životom dokazali. Zahvaljujući našim svecima danas Crkva ima nebrojeno mnoštvo zagovornika kod Boga. Dar je to neba zemlji, dar koji je i nama ponuđen.

Bog nas nije stvorio zato da na ovoj zemlji proživimo određeni vremenski period i da potom naše ime bude

izbirsano sa ove zelje. Bog nas je stvorio za vječnost i kao takve poziva nas u vječnost koja se potpuno afirmira i realizira u nebu. Kako stići do vječnosti, do Krista? Sveci nam to pokazuju. Njihova imena zapisana su na nebesima. Sveci su ne samo naši uzori, nego i zaštitnici pred Bogom. Neka nam svima izmole milost konačnog spasenja da se i našom smrću poveća broj nepreglednog mnoštva koje nitko neće moći izborjiti...

Ceznimo za svetošću da postignemo vječnost!

Josip Kujundžić

"Bog je ljubav, i koji ostaje u ljubavi, ostaje u Bogu i Bog u njemu" (1 Iv 4,16). A Bog je razlio svoju ljubav u naša srca po Duhu Svetomu koji nam je dan (usp. Rim 5,5); i zato je prvi i najpotrebniji dar ljubav kojom nadasve ljubimo Boga i blišnjega radi Njega. Da pak ljubav, kao dobro sjeme, u duši raste i donese plod, svaki vjernik mora rado slušati Božju riječ i vršiti njegovu volju uz pomoć njegove milosti, često primati sakramente, osobito Euharistiju, često sudjelovati u svetim činima, postojano se posvećivati molitvi, samozataji, djelotvornoj službi braći i vježbanju u svim krepostima. Jer ljubav kao veza savršenosti i izvršenje Zakona (usp. Kol 3,14; Rim 13,10) upravlja svim sredstvima posvećenja, daje im oblik i dovodi ih do svršetka. Stoga je znak pravoga Kristova učenika i ljubav prema Bogu i ljubav prema blišnjemu.

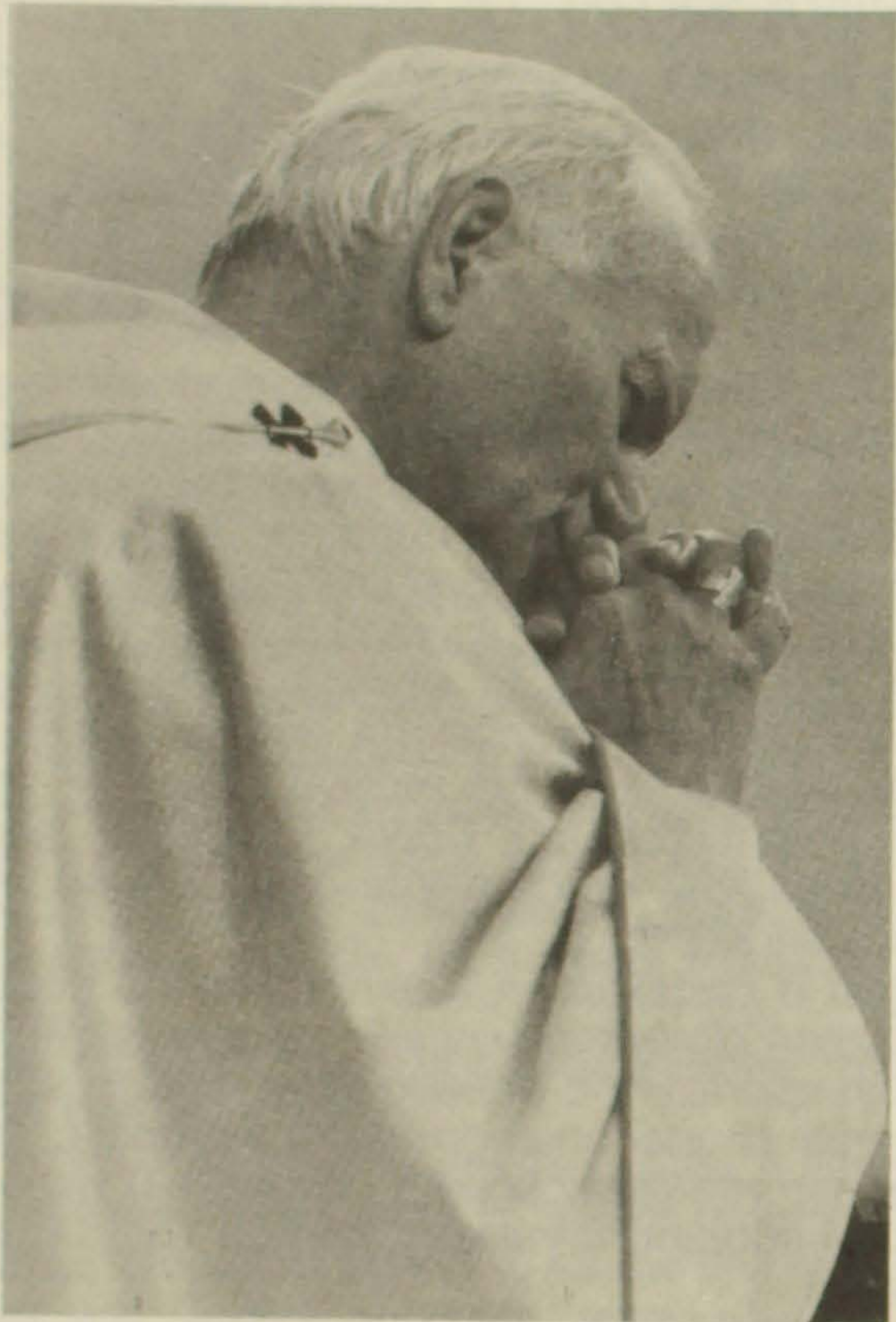
(II. Vatikanski sabor, Dogmatska konstitucija o Crkvi "Svjetlo naroda", br. 42)

*Budi vjeran do
smrti,
i dat ću ti
vijenac života.
Otkr 2,10*

S PAPOM IVANOM PAVLOM DRUGIM

Ova rubrika našega lista od samog početka izlaženja, koje koincidira sa početkom papinskog služenja sadanjega pape Ivana Pavla II, tamo od listopada 1978. godine, pratila je Papinu djelatnost i što je u proteklom razdoblju učinio za Crkvu i čovječanstvo kako bi se u njima što više učvrstilo kraljevstvo Božje.

Smatramo to svojom vjerničkom i kršćanskom dužnošću, jer ako je Petar onaj koji je pozvan da učvršćuje braću u vjeri i da bude vidljivi temelj jedinstva svih Kristovih sljedbenika, onda je svaki vjernik dužan znati što o pojedinim istinama i problemima misli Crkva, čije najautentičnije učenje iznose Petrovi nasljednici. Zato o tome mora biti informiran iz prve ruke.

Petrova služba, u njegovim nasljednicima, vidljivi je znak jedinstva Crkve i svih Kristovih sljedbenika. Svaki onaj vjernik koji želi biti živim udom toga otajstvenoga Tijela-Crkve treba se truditi biti u što tješnjoj povezanosti sa temeljem toga jedinstva. Zato pravi katolik treba znati što Papa čini, što on ima posebno na srcu kako bismo ga svojim molitvama, žrtvama i duhovnom podrškom pratili u svim njegovim pothvatima i tako bili njemu na pomoć, a sami se sve dublje učvršćivali u zajedništvu Crkve.

Kao logična posljedica toga stava je naše zanimanje što je Papa rekao našoj Crkvi ili Crkvi u susjednim narodima i Evropi, jer nas to logično još više obavezuje.

Zato su svi ovi članci završavali kratkim prikazom o Papinom odnosu prema našoj Crkvi. Bili su komentirani njegovi pozdravi, nagovori, imenovanja biskupa ili potezi koji su imali značenja za život Crkve u

našim prostorima. No, ako se i za jedno razdoblje Papina života i rada moglo reći da je bilo obilježeno brigom za Crkvu i narod Hrvata, onda je to upravo ovo posljednje dvomjesečno razdoblje. Zato ćemo upravo toj Papinoj djelatnosti posvetiti i najveći dio ovog prikaza, uz pripremu za Prvu evropsku sinodu, te neke vidove Papine diplomatske djelatnosti.

PRVA EVROPSKA BISKUPSKA SINODA

Ova Sinoda nastala je kao potreba normalnog života i rada Crkve u novonastaloj situaciji nakon pada komunizma. Ovu Sinodu je sv. Otac navijestio prigodom svog prošlogodišnjeg posjeta zemlji Čeha, Slovaka i Moravaca i to u Velehradu u Moravskoj.

Gotovo pedeset godina nije bilo gotovo nikakvih veza između Crkve na Istoku Evrope, koja je bila pod komunističkom tiranijom i Crkve na Zapadu Evrope, jer se to smatralo velikom opasnošću po ideologiju komunizma.

Padom komunizma i uspostavljanjem redovite hijerarhije na cijelom Istoku Evrope, stvoreni su novi uvjeti za dijalog između Crkve na Istoku i Zapadu Evrope. Iako je Crkva na Istoku bila izložena velikim pritiscima i nije se mogla normalno razvijati, dapače bila je sprečavana i u svojim najosnovnijim vitalnim funkcijama, kao što je odgoj svećeničkog podmlatka, gradnja i popravak crkava, ona je u sebi sakupila veliku duhovnu energiju i životnost, koju Crkva na Zapadu nema radi praktičnog materijalizma koji se uvukao u njezino mišljenje, a još više praktični život. Zato se osjetila potreba da treba doći do jedne Sinode, gdje će biskupi jednog i drugog dijela Crkve uvidjeti sve te potrebe, ali i životnu snagu koju posjeduju, kako bi poteškoće podijelili kao i vitalne snage koje imaju.

Sve će to doprinijeti normalnom razvoju i toku života Crkve u Evropi. Dok Zapad posjeduje daleko više materijalnih sredstava i ima jaku organizaciju, koja nekada prelazi granice potrebnoga i korisnoga, dotle Istok posjeduje daleko veću snagu duha koji je rastao iz dugogodišnje patnje i kao posljedica toga su brojna svećenička redovnička zvanja i daleko življa osobna svijest pripadnost Crkvi.

To je ono čime Crkva Istoka može pomoći onu na Zapadu i obratno. To će biti predmet razmatranja ove prve evropske Sinode koju svi mi katolici Evrope trebamo podržati svojim molitvama i žrtvama.

Ova Sinoda će imati i svoj ekumenski vid, tako potreban za suživot svih kršćana na evropskom tlu. No, već stižu prve vijesti da neke Pravoslavne crkve već unaprijed otkazuju svoje sudjelovanje, svima na žalost, a sebi na štetu, jer danas nitko ne može živjeti kao otok.

ŽIVA VATIKANSKA DIPLOMATSKA AKTIVNOST

Za vatikansku diplomaciju prošlosti vrijedilo je pravilo da "hoda olovnim nogama". No, izgleda da

su nova vremena skinula olovo sa nogu vaticanske diplomacije. Sigurno je u tom pomogla i sama svijest Crkve koja sebe sve više vidi u službi čovjeka i svakog pojedinog naroda, te čovječanstva kao cjeline.

Nekada je trebalo i pedeset godina da se priznaju npr. granice između država, pa da se onda povuku granice biskupija (slučaj Subotičke biskupije koja je osamostaljena tek 1968. godine, dakle, nakon pedeset godina od povlačenja trianonske granice). Sada je bilo i ishitrenih pokušaja da se preduhitre politički događaji, pa da se na prostorima Jugoslavije oformi tzv. "Istočna biskupska konferencija", kojoj je teško bilo onovremeno naći opravdanja, a ima se dojam da je bila predlagana po narudžbi. No, normalan rad vaticanske diplomacije radi užurbanije i prati realnije razvoj događaja oko nas. Tako je Vatikan, nakon međunarodnog priznanja Baltičkih republika, odlučio uspostaviti diplomatske odnose sa tim republikama nekadanjeg Saveza Sovjetskih Republika. Ista ta svijest realnosti navela je Papinu diplomaciju da uspostavi diplomatske odnose sa Albanijom, bivšom "prvom ateističkom" zemljom svijeta iako ta zemlja još nema ni biskupskog zbora. (Postoji još samo jedan živi albanski biskup!)

Neće biti mali problem između tridesetak živih svećenika u Albaniji naći prikladne ljude za popunjavanje svih albanskih biskupija. Na sreću naša Skopsko-prizrenska biskupija ima lijepi broj i mladih ljudi, pa će možda neki od njih morati biti poslani u Albaniju. Tu s ponosom ističem da su mnogi od njih završili svoje gimnazijsko školovanje u subotičkom sjemeništu "Paulinum". Kada je već riječ o Albaniji, zanimljiva je inicijativa upravo te zemlje koja je zamolila Papu kao najviši ovozemljski autoritet da preuzme inicijativu oko smirenja rata na jugoistoku Evrope tj. na prostorima Jugoslavije. Također je veoma znakovito zauzimanje vaticanske diplomacije za međunarodno priznanje samostalnosti Hrvatske i Slovenije, što je u nekoliko navrata izjavio i papin državni tajnik kardinal Sodano, a poluslužbeni list Sv. Stolice "L'osservatore romano" o tome u nekoliko navrata otvoreno i jasno je pisao. I to je nešto novo u vaticanskoj diplomaciji.

SMRT EKUMENSKOG PATRIJARHA DIMITRIOSIA I

3. listopada ove godine umro je u svojoj rezidenciji u Fanaru u Carigradu njegova svetost ekumenski patrijarh carigradski Dimitrios I u dobi od 76 godina. Sv. Otac Ivan Pavao II uputio je izraze sućuti halke-donskom mitropolitu Bartolomeju, predsjedniku Svetog Sinoda carigradske patrijaršije. Bio je to časni nasljednik velikog ekumenskog djelatnika patrijarha Atenagore I. Za devetnaest godina njegove službe imao je dva značajna ekumenska susreta sa Petrovim nasljednikom, sadanjim papom Ivanom Pavlom II. Prvi je bio u jesen (30. studenog) 1979. godine u Carigradu i početkom prosinca 1987. godine u Rimu. Kao plod prvoga susreta bilo je formiranje mješovite pravoslavno-katoličke teološke komisije za proučavanje teoloških i crkvenih problema koji stoje na putu

ka punom jedinstvu. Ta komisija postoji i danas i radi na sistematskom studiju spomenutih problema.

Pokojni patrijarh Dimitrios I za svoga službovanja posjetio je sve nacionalne Pravoslavne crkve što je također veliki doprinos jedinstvu unutar samog pravoslavlja. To će imati svakako pozitivan utjecaj i na ekumenski dijalog sa Katoličkom crkvom i ostalim crkvenim zajednicama sa kojima nisu u punom jedinstvu. Rimsku Crkvu na pokopu patrijarha Dimitriosia I predstavljao je kardinal Eduard Cassidy, predsjednik Papinskog vijeća za promicanje jedinstva.

PAPINA SKRB ZA CRKVU I NAROD HRVATA

U rujnu i listopadu ove godine sv. Otac nije propustao ni jednu priliku da se ne zauzme za mir i zaustavljanje rata u Hrvatskoj i na prostorima cijele zemlje. To vidimo od bosansko-hercegovačkog predsjednika Alije Izetbegovića preko nebrojenih intervenata, poticaja, molitava do drugog prijema predsjednika Hrvatske dr. Franje Tuđmana. Zabilježimo neke značajnije. Svakako je povijesna Papina akcija molitve za prestanak rata u Hrvatskoj, koju je pokrenuo 5. rujna o.g. kada se je obratio cijelom svijetu, tj. katoličkim biskupima cijeloga svijeta i preko njih pozvao cijelu Crkvu na molitvu. Tom je zgodom uputio prvom biskupu Crkve u Hrvata, kardinalu Franji Kuhariću, zagrebačkom nadbiskupu pismo slijedeće sadržine:

"Vijest o žestokim oružanim sukobima prošlih dana u raznim dijelovima Hrvatske, upravo tek što je bio potpisan sporazum o prekidu vatre između svih zainteresiranih strana posredništvom Europske zajednice, duboko me razalošćuju i povećavaju moju zabrinutost za sudbinu hrvatskog naroda i svih naroda u Jugoslaviji.

U ovim časovima boli i nesigurnosti želim prije svega izraziti svoju solidarnost s obitelji poginulih i ranjenih, sa svima koji prestrašeni bježe i posebno s cijelim hrvatskim narodom koji je nemoćan da zaustavi katastrofu.

Sveta Stolica još jednom izriče žaljenje radi pribjegavanja oružanoj sili i posebno osuđuje upotrebu svakovrsnih sredstava velike razorne moći. Ona snažno podrpire sve inicijative koje poduzima međunarodna zajednica, a na poseban način mirovnu konferenciju sazvanu za iduću subotu zato da se zaustave neprijateljstva i da se započne sa sporazumnim rješavanjem problema.

Da bismo mogli od Božjeg milosrđa isprositi svršetak rata u Hrvatskoj, mir i slogu za sve narode u raznim republikama Jugoslavije, pozvao sam vjernike Katoličke Crkve u cijelom svijetu da se ujedine u molitvi sa mnom u nedjelju 8. rujna na blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije.

Neka Vaša Uzoritost priopći tu inicijativu biskupima Hrvatske i drugih republika, pozvaviši ih da za sljedeću nedjelju u svim župama svojih biskupija organiziraju posebni dan molitve za mir u Hrvatskoj i u cijeloj Jugoslaviji.

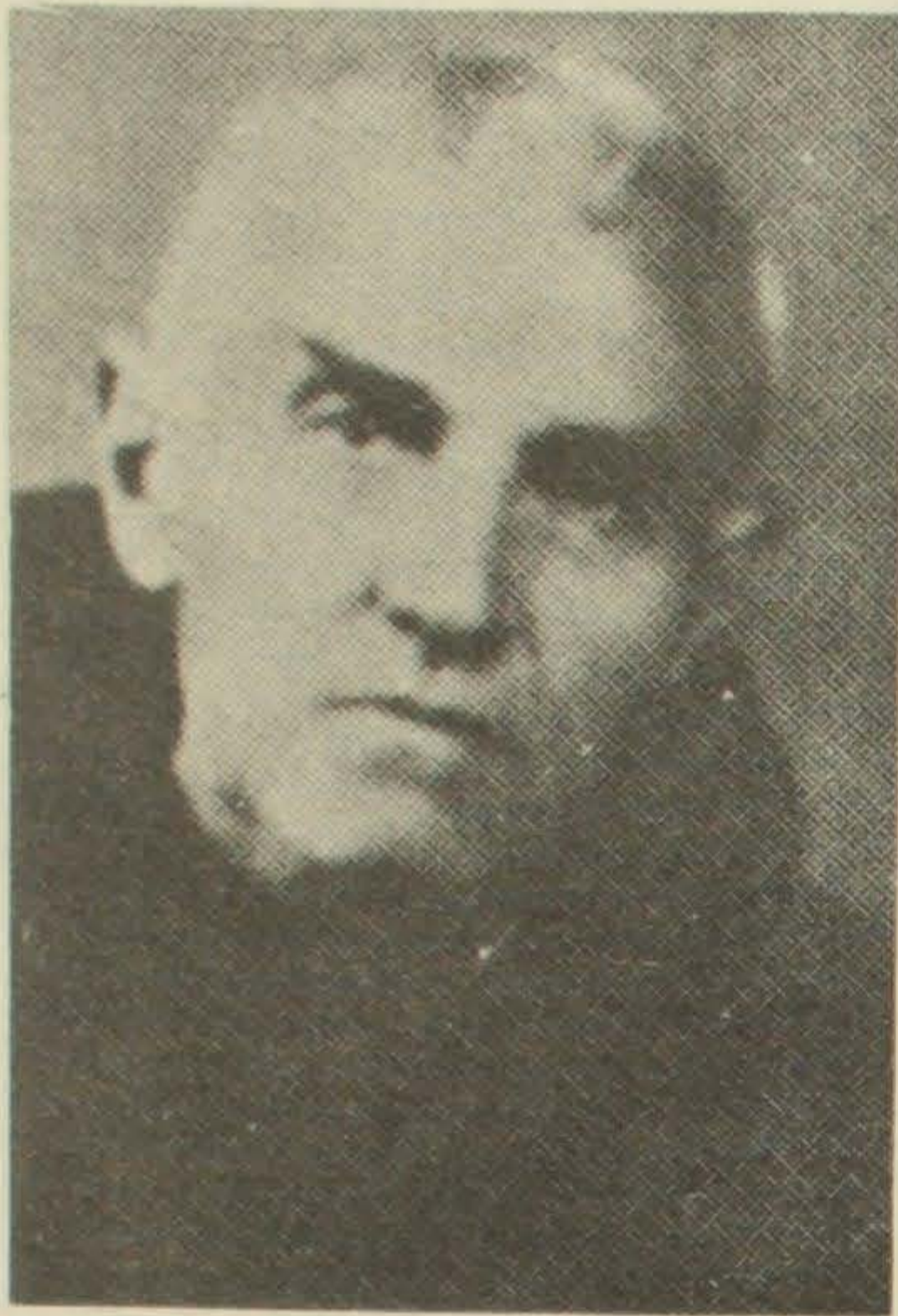
Sa srdačnim apostolskim blagoslovom".

(Nastavak na str. 8)

ŽIVOTNI PUT O. GERARDA TOME STANTIĆA

5. STUDENT BOGOSLOVLJA U ĐURU U MAĐARSKOJ

(nastavak)

Uz ozbiljni duhovni život Gerard se dao ozbiljno na učenje bogoslovnih predmeta. Svjedoče o tome brojne bilješke iz dogmatike, moralke, Svetoga pisma, crkvene povijesti i crkvenoga prava.(19)

Program studija, što je bio na snazi u doba njegove teološke naobrazbe od 1889., predviđa vrijeme trajanja studija od najmanje šest godina.(20) Kako je naš Sluga Božji počeo svoje teološke studije 1897. a završio ispitom iz cjelokupne teologije 1903.god., znači da je tom studiju posvetio punih šest godina.(21)

Svaka je provincija trebala imati svoj profesorski kadar koji se sastojao od jednog ili dva profesora dogmatike i isto u tolikom broju profesora iz moralke, Svetog pisma, jednoga iz crkvene povijesti i kanonskog prava.(22)

Metoda rada, opisana u spomenutom programu, zahtijevala je da se na svakom satu najprije ponovi gradivo iz prethodnog predavanja, što je obavezivalo bogoslove da se za svaki sat za to pripreme. Istom poslije ispitivanja o prethodnom predavanju, profesor bi nastavio predavati o drugim predviđenim temama prema programu.(23) Sudeći po brojnim vlastoručnim zapisima, mora se zaključiti da je mladi bogoslov Gerard marljiv i pažljiv student. Zabilježbe iz školskih predmeta zapisane su na oko 350 stranica u bilježnicama formata 21x17.(24)

U isto vrijeme dok se sprema kroz duhovni život i intelektualni rad, polaže svoje vječne zavjete.

Pri polaganju svojih vječnih i svećanih zavjeta, u jednom pismu svojim roditeljima i rodbini očituje se značajno oduševljenje i ljubav prema svome redovničkom pozivu. Evo nekoliko ulomaka iz pisma da prosudimo sami: "Roditelji moji, braćo i sestre i svi znanci! 16.rujna sam se rodio na ovaj svijet. Prepoznajem da se i to po Božjoj milosti dogodilo, ali to je opća milost za svakoga čovjeka. Preveliku sam milost dobio istoga dana i iste godine na sv.krštenju po kojem sam Božje dijete postao, ali i to je opća milost jer je veliki broj kršćana. O čudo dobrote nebeskoga Oca moga, po kojoj sam se usrećio. Po mom znanju u svom rodu mom nitko nije bio još tako sretan kao ja, kad sam ove godine istoga mjeseca i dana 16.rujna po svećanim zavjetima nanovo se porodilo, a svijetu umro. Neki od sv.otaca zavjete svetoga reda drugim krštenjem zovu, Kako i koliko Te moram hvaliti, Bože moj! Ta za najmanju dobrotu koju si mi učinio, ne mogu po samom sebi dostojno zahvaliti. Ali što govorim? (Ne mogu) ni ja (niti) sav svijet sa svim stvorenjima (zahvalit). Ta samo krštenje nam toliku milost donosi da ako bi netko odmah poslije krštenja umro, ravno bi u vječno blaženstvo pošao. Eto po svetome redu opet sam gotovo isto (toliku) milost dobio. Dužan sam radi toga, za ovu izvanrednu milost, Boga hvaliti."(25)

Sve ovo jasno govori o oduševljenju i radosnom opredjeljenju što ga ispunja do dna duše. On se našao potpuno u svome karmelskom pozivu, što mu je Bog ponudio, a on zapečatio sv.zavjetima.

Uz svećane zavjete, koji su duboko odjeknuli u njegovom duhovnom životu, on prima najprije niže redove, pa poddakonat i đakonat i najzad svećeništvo u đurskoj katedrali.(26)

Odras njegove priprave za svećeničko ređenje nalazimo u njegovim duhovnim vježbama koje su prethodile njegovom svećeničkom ređenju. U tim svojim duhovnim vježbama njegov je duh okrenut posebno na svećeničko poslanje u Božjem narodu. U

U slijedeća dva navoda iz duhovnih vježbi, o kojima nalazimo vlastoručne zapise, on razmišlja. Svećenik je za njega "vicarius amoris Christi" (zamjenik Kristove ljubavi), kako tvrdi sv.Augustin. Zatim dodaje: "Znači da svećenik ne može u druge unositi Božju ljubav ako sam ne gori ljubavlju i ako po toj ljubavi nije sličan svetima."(27)

Iz ove postavke on izvodi vrlo konkretne zaključke i programe i zapisuje: "Vrlo je drag Bogu sveti svećenik jer kao takav puno može učiniti na slavu Božju i spas duše. Jao pak zlom svećeniku, jer u svetom poslu gomila grijeh na grijeh i u vjericima radije sije nevjeru nego vjeru. Posebno ću zato nastojati paziti na to u svećeničkom djelovanju. Dosljedno tomu svakome ću se obraćati. Tako najjednostavnije obhodaenje svakoga će poticati na dobro."(28)

Njegovo zaokruženo gledanje na kreposni i svećenički život nalazimo u propovjedi što je 1903.god. na kraju školovanja održao na latinskom jeziku, kako je tada bio običaj, na blagdan sv.Tome Akvinskog čiji sustav slijede karmelićani u svojim školama, osim "u onome što se odnosi na Bezgrešno začće".

Ta je propovjed značajna jer ju je izrekao pred svojom zajednicom na samom kraju svoje redovničke i svećeničke formacije. Tema propovjedi je: "O svetosti života". U propovjedi postavlja najprije pitanje šta je svetost, a onda odgovara da je svetost "suglasnost ljudske volje s voljom Božjom". Zatim posvećuje pažnju nekim krepostima koje treba prakticirati u cilju postizavanja svetosti. Među krepostima spominje poslušnost, neprestano nastojanje ili marljivost u nastojanju, ljubav prema trpljenju što je za njega savršena ljubav. Marljivost u nastojanju, tvrdi on, pomaže da se neprestano borimo protiv ljudskih strasti i isto tako ustrajno radimo za spas duša. Značajno je ono što ističe u odnosu na trpljenje po kojem se pokazuje i raste ljubav Božja.(29) U tim tvrdnjama kao da se osjeća odjek učenja Ivana od Križa, koji isto definira svetost kao suglasnost između volje ljudske i volje Božje. On ističe kako trpljenje u "tamnim noćima" čisti dušu i da je najčistije trpljenje najčistija ljubav. No o stvarnom uticaju sv.Ivana od Križa na njegov duhovni život bit će kasnije govora.

Svećeničko ređenje ovaj naš uzoran bogoslov primio je u đurskoj katedrali 29.lipnja 1902.godine.(30) Dana 6.srpnja 1902. služio je u karmelskoj samostanskoj crkvi u Đuru mladu misu uz sudjelovanje 11 članova svoje obitelji i rodbine koji su za taj sretni događaj doputovali iz Subotice. Manuduktor mu je bio kanonik opad Mladonicki, a propovjedao je katedralni propovjednik F.Gerebenics.(31)

Tvrdilo se da nije pošao u svoju rodnu Suboticu da tamo slavi svoju mladu misu iz zamozataje. Mislim ipak da ta tvrdnja nije točna. Nije išao zbog vrlo stroge odredbe ustanova da se ne smije prenočiti izvan samostana, ni u obiteljskoj kući. Da je išao u Suboticu, zbog slabih prometnih veza, morao bi ostati više dana izvan samostana, a to nije bilo u skladu s ondašnjim zakonodavstvom reda.(32)

o. Ante Stantić

Bilješke:

- (19) Arhiv Vicepostulature, Zagreb
- (20) Acta Cap.Generalis, 1889., str.68
- (21) Ondje
- (22) Ondje
- (23) Ondje
- (24) Arhiv Vicepostulature, Zagreb
- (25) Vlastoručna pisma, pismo od 10.XI 1900.g. Arhiv Vicepostulature, Zagreb
- (26) Autentični dokument o svećeničkom ređenju, 1902., Arhiv Vicepostulature, Zagreb
- (27) Duh. vježbe prije svećeničkog ređenja, ondje, str. 39
- (28) Ondje, str. 44
- (29) Propovjed "De perfectione vitae", Arhiv Vicepostulature, Zagreb
- (30) Chronica Carmelitana Conventus Jaurinensis, t.VI, str.88
- (31) Ondje
- (32) Usporedi, Ustanove iz 1631., tada na snazi, I dio, pogl.31, br.7

PROSLAVA JUBILEJA U TAVANKUTU

Ove godine Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo "Matija Gubec" u Tavankutu slavi 45.obljetnicu svoga osnutka daleke 1946.god. U teškim poslijeratnim godinama osjećala se potreba za kulturnom obnovom i za prosvjetnim radom među najširim slojevima naroda.

Zato grupa entuzijasta (među kojima su najvažniji bili učitelji Ivan Prčić Gospodar i Većeslav Omahen i njihova suradnica Ana Balažević) dolazi do ideje da osnuje Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo kojem su

(Nastavak sa str. 6)

Bio je to jedinstveni slučaj u našoj trinaestipol stoljetnoj kršćanskoj povijesti da je Crkva, rasuta po čitavom svijetu molila za naš narod. Koliki su crni, žuti i bijeli prsti toga dana tražili na karti Evrope taj dio njezin koji se Hrvatskom zove. Nizale su se molitve na svim jezicima svijeta.

Hvala sv.Ocu za taj dar. No, to nije bio samo poziv cijeloj Crkvi, nego je on sam veoma iskreno molio i u subotu 7.rujna večernju molitvu krunice u Vicenzi, gdje je bio na pastoralnom posjetu. Cijeli nagovor prije andeoskog pozdravljenja sutradan u istom gradu molio je da Gospa "poslušaj krik bola jednog propaćenog naroda. Molim je da dirne srca onih koji imaju vlast ušutkati oružje i da im nadahne čuvstva mira".

Zatim je uslijedio nagovor prije andeoskog pozdravljenja u nedjelju 15.rujna, gdje je upozorio Evropu da je odgovorna za dramu koja se odvija na prostorima jugoistoka Evrope.

Uslijedili su daljnji Papini apeli za mir u Hrvatskoj. Iz tih nagovora se vidi kako Papa pomno prati zbivanja u našim prostorima. Veseli ga svaka dobra vijest, svaki potpisani dogovor o primirju, ali ga žalosti i njegovo neodržavanje. Bilo je to na generalnoj audijenciji srijedom (18.rujna), a zatim dan kasnije u govoru kanadskim veteranima. Dva dana kasnije opet se vratio na temu rata u Hrvatskoj u govoru gradonačelniku njegove ljetnje rezidencije u Castel Gandolfu. Prigodom andeoskog pozdravljenja 22.rujna je razmišljao o tome kako je mir plod pravednosti. Zaključio je da ono što se događa u našim prostorima "nije dostojno čovjeka, nije dostojno Evrope!" Ovu misao je ponovio dva tjedna kasnije kada se u svom govoru u podne zgražao nad rušenjem brojnih kulturnih i spomeničkih vrijednosti, među kojima Dubrovnik nosi prvenstvo. I na putu za Brazil u zrakoplovu nije zaboravio dramu Crkve i naroda Hrvata.

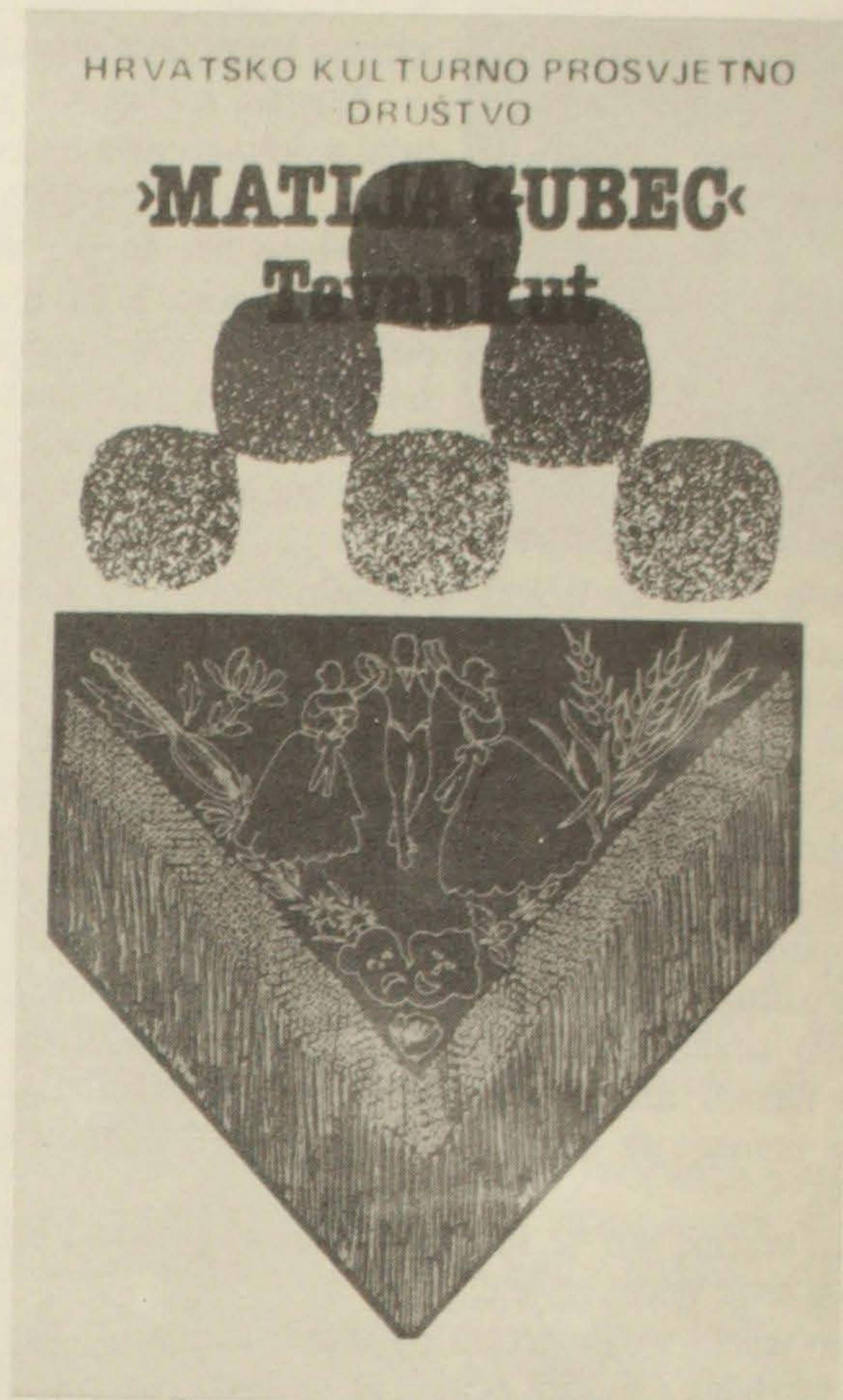
Papa Pavao VI govorio je da ona muka na koju je stavljeno srce svakog Pape da treba ljubiti Isusa "više" nego drugi, čini čudo od jednog ljudskog srca, da to srce radi te ljubavi postaje sve sličnije Srcu Kristovu u kojem ima mjesta svakom čovjeku i svakom narodu.

Ako je suditi po Papinim akcijama za našu korist, onda imamo vidno mjesto u srcu Papinu, a po njemu i u Srcu Kristovu, a ono je mir i pomirenje naše. Tako neka bude!

LIK

dali ime „Matija Gubec“ ime poznatog borca za seljačka prava.

Planirana je svečana proslava jubileja kako bi se prikazala bogata djelatnost Društva tokom proteklog perioda, ali zadesila su nas teška ratna vremena. Mnogi bivši i sadašnji članovi Društva nalaze se u vojsci ili na ratištu. U takvim prilikama ostali članovi ne mogu slaviti, ne mogu igrati i pjevati.

Zato je uprava Društva odlučila da se proslava odgodi za neko sretnije i mirnije vrijeme, a sada da se održi sv.Misa za pokojne članove i za mir u našoj zemlji.

Svečana sv.Misa bila je u nedjelju, 6.listopada 1991. u 10 sati u tavankutskoj župnoj crkvi. Euharistijsko slavlje predvodio je vlč. Lazar Ivan Krmpotić, predsjednik Instituta "Ivan Antunović", a u koncelebraciji su bili župnik Antun Gabrić i vlč.Andrija Anišić.

Prije sv.Mise u crkvu je ušla grupa mladića i djevojačka u svečanoj bunjevačkoj nošnji. Na čelu je išao mladić s velikom upaljenom svijećom, za njim su nošena tri vijenca sa hrvatskim trobojnicama. Iza vijenaca djevojke su nosile kalež, kruh i grožđe. Sve je to bilo prineseno kao prikazni dar pod sv.Misom.

Propovijed vlč.L.I.Krmpotića imala je dva dijela. U prvom dijelu obradio je misao: Crkva se utjelovljuje u svakom pojedincu i u svakom narodu, prihvatajući njegov jezik i njegov život ugrađuje se u njegovu kulturu, unoseći duh i zakone Evandjelja u narodno biće.

U drugom dijelu svoje homilije propovjednik je govorio o jubileju HKPD "Matija Gubec". (Taj dio govora je objavljen u ovom broju lista "Bačko klasje".)

Za vrijeme sv.Mise pjevao je zbor djece i mladih pod vodstvom s.Beate Zebić. Na kraju je grupa mladih

pjevala poznatu pjesmu "Zaustavite rat u Hrvatskoj" (na engleskom jeziku).

Na svečanosti se skupio lijep broj mještana i gostiju iz Subotice, te članovi Demokratskog saveza Hrvata. Dok je puk izlazio iz crkve, zbor je pjevao poznatu marijansku pjesmu "Rajska Djevo".

Poslije sv. Mise mladež i gosti pohodili su grob Ivana Prčića. Položen je vijenac i pročitana njegova pjesma "Epitaf pjesnika". Drugi vijenac je položen na spomenik palim borcima "Nemirna ravnica", a treći vijenac su položili na spomenik Matije Gupca kod Osnovne škole i pročitali su pjesmu I. Prčića "Gupčeva lipa".

Nakon ovog skromnog slavlja svi smo se razišli zabrinuti pred neizvjesnošću dana, koji su pred nama i u brizi za sve koji su u ratnoj opasnosti.

Bela Gabrić

45 GODINA RADA HRVATSKOG KULTURNO-PROSVJETNOG DRUŠTVA "MATIJA GUBEC"

Od vremena kada je Bog progovorio čovjeku nje-mu razumljivom riječju, a pogotovu od kada je ta njegova Riječ postala čovjekom i ušla u našu ljudsku povijest, započeo je dijalog sa svijetom kulture. Taj dijalog sa malim prekidima traje sve do naših dana. Ti kratkotrajni prekidi redovito izazvani ljudskim zamačenjima uma i srca samo su mrlje i neuspjeli snimci na filmu ljudske povijesti. To se može ustvrditi za sve narode svijeta, a posebno za nas Slavene i za nas Hrvate.

Slaveni svoju povijest počinju pisati, kao kulturni etnikum, tek nakon apostolskog djelovanja sv. Braće Ćirila i Metoda i to pismenima-slovima koje su oni izmislili i napravili. To pismo, koje oni nazvaše glagoljicom, obranilo nas od latinizacije koja nam je prijetila iz Venecije.

Tko je sačuvao samobitnost ove grane hrvatskoga naroda koji živi u ovim bačkim ravninama? Bili su to oci franjevci koji su ovaj narod, barem jedan njegov dio, doveli prije tristo godina u ove prostore, da mu sačuvaju vjeru i narodnu samobitnost.

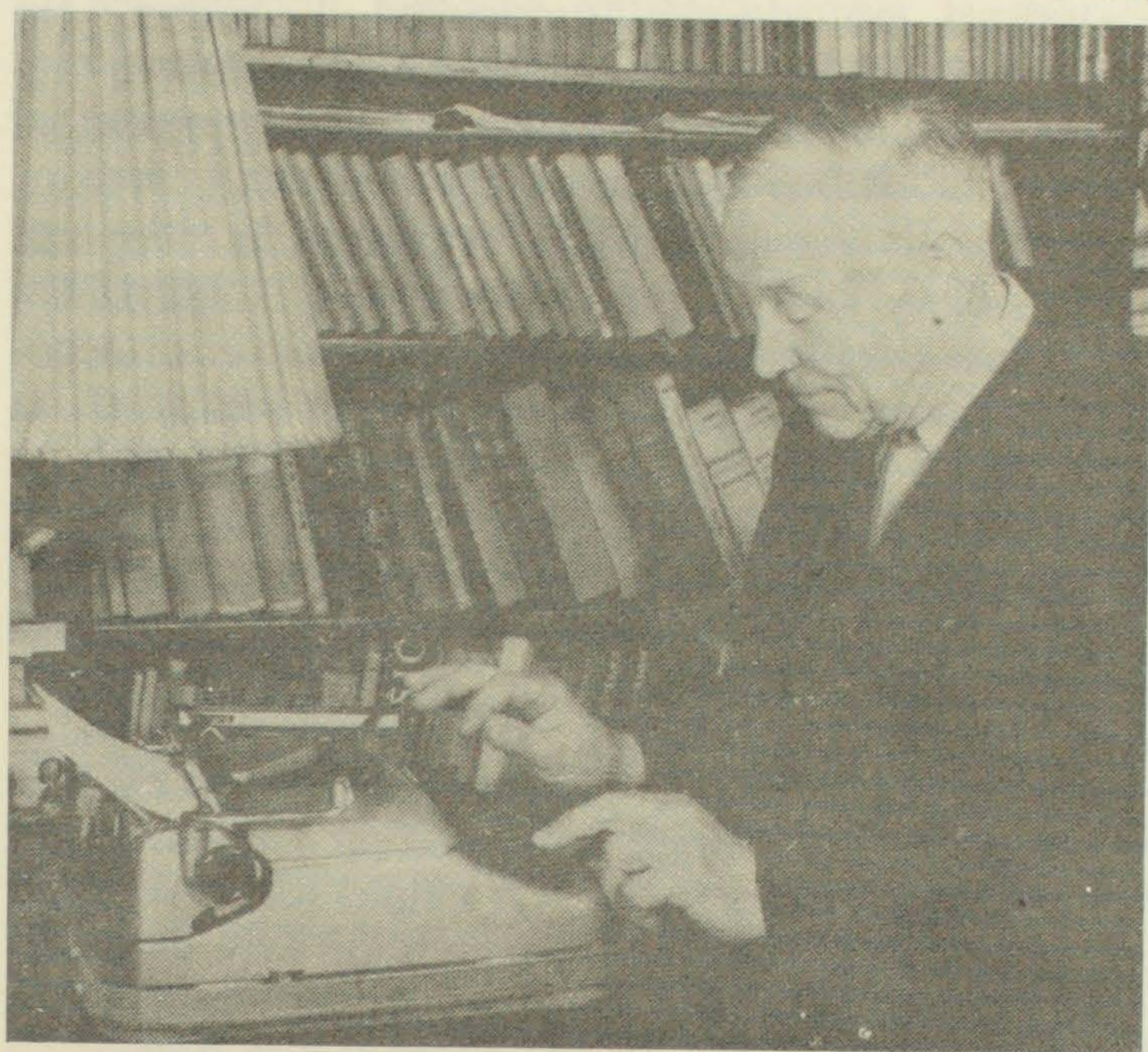
U tim seobama i teškim uvjetima života u ovim prostorima oni se brinu za kulturu ovoga naroda, pišući mu knjige za svagdanju upotrebu i čuvajući mu umjetničke slike koje su sa sobom ponijeli iz Herceg-Bosne.

Kasnije su tu ulogu preuzeli svjetovni svećenici na čelu sa biskupom Ivanom Antunovićem, kojemu bunjevačko-šokački Hrvati u Bačkoj imaju zahvaliti da su do sada sačuvali svoj vjerski i narodni identitet. Njegov primjer slijedili su brojni vjernici, svećenici i svjetovnjaci, koji su sav svoj život i sve intelektualne sile uložili za očuvanje naše kulturne baštine i njezino unapređenje.

Zato neka se nitko ne čudi, da smo danas ovom svečanom liturgijom obilježili 45. obljetnicu rada Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva "Matija Gu-

bec" ovdje u Tavankutu. Mislim da je Bogom nadah-nuta misao bila kada su ljudi iz ovog društva odlučili oobilježiti ovu obljetnicu upravo na ovaj način. Činimo to iz ljudske i kršćanske solidarnosti sa našom braćom u Hrvatskoj koja trpe radi rata na njihovim prostorima, jer svaki drugi vid proslave bio bi u ovaj čas nerazuman i uvredljiv.

Zato ovo bogoslužje, kojim smo molili za mir u ovim našim prostorima a u okviru kojega smo razmišljali o odnosu Crkve i naroda, te Crkve i kulture,

Osnivač HKPD „Matija Gubec” Tavankut

postaje zapravo zahvalno bogoslužje kojim sadanje generacije Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva "Matija Gubec" sa svim hrvatskim rodoljubima ovoga sela i šire okolice na poseban način sa vjernicima, a kojih postotak nije malen, žele zahvaliti za sve dobro koje je ova ustanova učinila za ovih 45 godina postojanja i rada. Zato bacimo pogled malo unatrag.

Osnutku ove kulturno-prosvjetne ustanove prethodile su mnoge djelatnosti vrijednih pojedinaca (napose učitelja) i društvenih organizacija, osobito katoličkih društava u kojima su se odgojili i mnogi vrijedni djelatnici ove ustanove. Treba posebno istaći zalaganje tolikih pojedinaca na razvijanju kulturne svijesti među seljačkim žiteljstvom ovoga kraja preko kazališnih komada, koji su prikazivani u veoma skromnim uvjetima, često i pod šatorima i na ledinama. Ta djelatnost bila je za vrijeme 2. svjetskog rata i okupacije zaustavljena.

Već 1946. godine učitelji Većeslav Omahen i Ivan Prčić osnivaju HRVATSKO KULTURNO-PROSVJETNO DRUŠTVO "MATIJA GUBEC" u Tavankutu kao ustanovu koja će promicati sve oblike kulturne djelatnosti među ovdašnjim hrvatskim življem.

Rad je bio ispočetka mukotrpan i odvijao se po privatnim kućama, jer Društvo nije imalo vlastitih prostorija. No, upornošću ovdašnjih kulturnih pregalaca prva je zaživjela dramska sekcija Društva. Dramatizirane bajke i drugi komadi imali su veliki uspjeh, a neki od njih su dospjeli i na 3. festival djeteta u

Šibenik (1963.). Mnoštvo kazališnih komada sa uspjehom je prikazivano ne samo u Tavankutu, nego u Subotici, Somboru, te okolnim selima u kojima živi hrvatsko pučanstvo. 1952. godine Društvo je osnovalo biblioteku sa malim fondom knjiga, koje je Društvu poklonila mjesna Zemljoradnička zadruga. Te je godine u prostorijama Zadružnog doma otvorena u jednoj od dviju prostorija i čitaonica, kako bi ljudi mogli pozajmiti knjigu i nešto pročitati. Biblioteku su članovi Društva popunjavali sredstvima koja bi zaslužili svojim nastupima po drugim gradovima i selima. No 1956. godine biblioteka i čitaonica se odlukom nadležnih vlasti odvajaju od Društva, da kasnije postaju sastavni dio subotičke Gradske biblioteke.

Folklorna sekcija Društva započela je svoj rad 1950. godine, iako je prijašnjih godina u kazališnim komadima nastupala sa velikim uspjehom. Od te godine folklorna sekcija Društva počinje nastupati na regionalnim natjecanjima u Subotici. U saradnji sa dramskom ili glazbenom sekcijom nastupala je po zaseocima Tavankuta, u susjednim selima subotičke okolice, u Bajmoku, u Sonti i drugdje. Na repertoaru folklorne sekcije su uglavnom bunjevačke igre i plesovi. Sa tim programom su bunjevačko-šokačke Hrvate iz Bačke članovi folklorne sekcije prezentirali na mnogim regionalnim, nacionalnim i međunarodnim smotrama folklor. Npr. na smotri narodnih igara u Bajmoku pod naslovom "Bačka u igri". Na međunarodnoj smotri folklor u Zagrebu Društvo "Matija Gubec" prezentira bačke Hrvate skoro svake godine od samog njezinog početka, daleke 1966. godine, i to uvijek sa zapaženim uspjehom. O tome svjedoče brojni napisi u novinama i pohvale u sredstvima javnog priopćavanja.

Kada su kasnije organizirane hrvatske kulturne manifestacije kao što su "Vinkovačke jeseni", "Đakovački vezovi", na svim ovim manifestacijama Društvo "Matija Gubec" nastupa kao časni i često jedini predstavnik bačkih bunjevačkih Hrvata i dostojno nas predstavlja kao narod bogate kulturne baštine koja ima što ponuditi na stol kulturnog zajedništva Evrope i svijeta.

Društvo je slavu našega roda odnijela i do poljskoga Lowicza (Lodž), gdje su prezentirali naš folklor, glazbu i igru.

U novije vrijeme prezentirali su nas na "Žetvenim svečanostima" u Cerni, na "Dužijanci" u Subotici, te u Pečuhu, na poziv tamošnjeg društva "Tanac", te nedavno u Njemačkoj.

Glazbena sekcija započela je sa radom sa svircima amaterima koje je kasnije malo instruirao i sam Pere Tumbas Hajo. Neki nastavnici glazbe su sa puno upornosti vježbali tako da je ova sekcija mogla nastupati uz folklornu i dramsku sekciju.

Veliku slavu Društvu "Matija Gubec" donijela je likovna sekcija ili bolje "Likovna kolonija". Oformila se kao "Likovna kolonija šestorice" koju su osnovali Stjepan Šabić i Ivan Jandrić, nastavnici u Tavankutu, sa još četvoricom ljudi iz Subotice.

Ivan Prčić upozorio je tu sekciju na stari vid umjetničkog stvaranja od slame i upoznao ih sa poznatim imenima te umjetnosti u ovim našim prostorima. Kolonija je djelovala u sastavu Društva, a kasnije se potpuno osamostalila. Ona će svoju djelatnost razvijati u dva smjera. Dok će jedan smjer posvetiti više pažnje likovnom usavršavanju već postojećih naivnih likovnih stvaralaca, redovito starijih osoba prezentacijom njihovih djela pred širom kulturnom stvarnošću, dotle su mlade talentirane pojedince nastojali ispravno umetnički usmjeriti. Iz te "škole" izišlo je mnogo vrijednih likovnih stvaralaca, od kojih su neki postali poznati u našoj domovini (Ivica Balažević) a neki i daleko preko njezinih granica (Josip Skenderović). Ovi su stvaraoci svojim djelima i izložbama proslavili Tavankut i Suboticu.

Drugi je odjel ove sekcije stavio sebi u zadatak da publicira svom kulturnom svijetu našu vrijednu, ali tada još malo poznatu "slamarsku" umetnost.

Zato organizira izložbe slamarske umjetnosti u Subotici, Apatinu, Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Đurđevcu, Cerni, Aleksandrovcu, Novom Sadu i drugim mjestima. Likovna sekcija se posvetila radu na odgoju budućih "slamarki", pod umjetničkim rukovođenjem Ane Crnković. Mnogo je pohvala izrečeno na temu ovog stvaralaštva, no ono još uvijek očekuje jedno stručno vrednovanje i prezentiranje u doličnoj znanstvenoj i knjiškoj formi široj kulturnoj javnosti, kako našega naroda tako Evrope pa i svijeta, jer predstavlja jedinstvenu pojavu takorekuć u cijelom svijetu.

Društvo "Matija Gubec" od proljeća ove godine ima novo podmlađeno i poletno rukovodstvo. Ono je Društvu koje je iz svog naslova izgubilo pridjev "hrvatsko" vratilo izvorni naslov HRVATSKO KULTURNO-PROSVJETNO DRUŠTVO "MATIJA GUBEC".

Naša kulturna vjersko-narodna ustanova "Ivan Antunović" prigodom dodjele ovogodišnje "Antušove nagrade", koja se dodjeljuje mladim stvaraocima, imala je u vidu sav ovaj plodan rad Društva "Matija Gubec", pa je zato nagradila i njegova sadanjega predsjednika Branka Ištvančića.

Zar sve ovo nije veliko duhovno i kulturno blago? Zar sve ovo nije veliki dar da je unatoč svim pritiscima jedna ustanova u 45 godina najtežih pritisaka ne samo opstala, nego živjela. Štoviše ona je djelovala i svjedočila na svim narodnim i međunarodnim nivoima, makar i samo svojom prisutnošću, o našem postojanju i o našoj bogatoj kulturnoj baštini koja je potiskivana, obezvređivana kao "salašarska", "natražna", "konzervativna", a u posljednja vremena želi se nju preimenovati u kulturu drugoga naroda.

Međutim, kultura je najjači dokaz identiteta jednog naroda. Mađarska uzrečica kaže da narod živi u jeziku. Ne poričući istinitost ove tvrdnje, rekao bih da jedan narod živi još više u svojoj vlastitoj kulturi jer postoje narodi koji su izgubili jezik, ali su sačuvali svoju kulturu i svoj nacionalni identitet (npr. Iraci, Moravci i drugi). Zato danas zahvaljujemo Bogu za taj dar ustrajne upornosti ovog Društva, koje je unatoč

pritscima bez ičije otvorene podrške, uživajući jedino Božju naklonost, sa neobično mnogo truda i napora onih vrijednih pregalaca još živih (od osnivača živa je još Anica Balažević), ali i onih koji su već preminuli uspjelo da i dalje živi. Sa ovoga mjesta želimo njima dati priznanje i reći hvala.

Nekima smo između njih u ime Instituta "Ivan Antunović" dali priznanje time da smo ih počastili "počasnim i doživotnim članstvom" te naše vjersko-narodne ustanove.

Velika je to stvar. Sačuvati svijest svoga vlastitoga identiteta i to zastupati svojim riječima, ali još više svojim djelima kroz 45 godina jednog represivnog režima i ideološkog jednoulja. Moramo se sjetiti i onih ljudi koji su se kao žrtve sukoba sa tadanjim režimom morali povući ili sa kulturnog polja ili sa ovih prostora.

Povijest ima dobro i ispravno pamćenje, a Bog je u svojim sudovima pravedan i dostižan. Zato je sasvim na mjestu ova zahvalna služba Božja jer mi znademo da je svaki dobar i savršen dar od Boga. Istovremeno stavljamo daljnji rad ove ustanove u Božje ruke, a vođstvu i članstvu želimo da sa obnovljenim žarom i ustrajnošću nastave orati tu već dobro zacrtanu brazdu, koristeći sve što je u prošlom radu bilo dobro i korisno, nastavljajući već dobro započeti rad. Čuvati i njegovati jezičnu kulturnu baštinu našega naroda u ovim prostorima, čuvati i njegovati lijepe običaje, našu dragu ikavicu, pjesme, nošnje, kola i plesove. Upoznavati kroz različite tečajeve i predavanja velike likove naše prošlosti i njihova literarna i druga djela. To do sada nije bio slučaj. Raditi na tome da čim to razvoj demokracije, prilike dopuste, dobijemo škole na hrvatskom književnom jeziku i druge kulturne ustanove koje smo imali sve do 1956, kao novine, radio i TV-emisije, te kazalište na svom maternjem jeziku.

U tom bi poslu vaša dramska sekcija mogla biti prethodnicom. Foklorna i glazbena sekcija neka nas širom Domovine i šire prezentiraju kao narod bogate kulturne tradicije koju stalno treba produbljivati i posvešćivati. Tako duboko proživljenu treba je nudati drugima, da i oni iz svoga narodnog bića donesu ono najbolje na stol zajedničkog suživota kako bismo se radovali čarima Božjih darova kojima je Bog obasuo sve narode svijeta. I na kraju želim završiti stihovima jednoga od osnivača ovog društva Ivana Prčića, Gospodara:

*"Za minulih tol'ko lita
Razgranata "Gupca" lipa
Kulture ti cvata cvitom
Šireć miris cilim svitom."*

U Tavankutu, 6.listopada 1991.

Lazar Ivan Krmpotić

EKUMENSKA MOLITVA ZA MIR

Na inicijativu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini održana je, na glavnom subotičkom trgu, u nedjelju, 1. rujna 1991. godine ekumenska molitva za mir. Na molitvu ispred gradske knjižnice i oko fontane okupilo se oko tisuću molitelja iz svih subotičkih vjerskih zajednica.

Na balkonu Gradske knjižnice gorila je uskrсна svijeća, simbol Krista Gospodina koji je naš Mir.

Voditelj ovog ekumenskog molitvenog susreta bio je preč. Andrija Kopilović. On je uvodio u pojedine molitvene dijelove koji su bili nadahnuti biblijskim tekstovima o miru.

Najprije su predstavnici Katoličke crkve hrvatski i mađarski pročitali Psalam 85, odnosno tekst proroka Izaije, te zaključili molitvom za mir iz Rimskog misala.

Predstavnik Srpske Pravoslavne crkve čitao je tekst iz Matejevog evanđelja i otpjevao molitvu za mir iz njihove liturgije.

Zatim je p. Marijan s grupom mladih predvodio pjevanje pjesme: Nek bude mir sa vama...

Za vrijeme pjevanja ove pjesme o. Andrija Matić, gvardijan subotičkog franjevačkog samostana, sišao je među prisutne s upaljenom uskršnom svijećom i prenio je svjetlo drugima. Bio je to dirljiv prizor. Prisutni su jedni od drugih palili svijeće. Ovaj simbolički čin htio je pokazati kako bismo trebali širiti mir oko sebe. Moramo biti mironosci...

Nakon toga je predstavnik Reformirane kršćanske crkve pročitao tekst iz Matejevog evanđelja (5, 43-48).

Odlomak iz poslanice sv. Pavla Rimljanima (12, 14-21) pročitao je predstavnik Evangeličke crkve i predvodio molitvu za mir iz vlastitog obrednika.

Zatim je predstavnik Židovske vjerske zajednice pričitao na hebrejskom jeziku dirljivi Psalam 122, koji je molitva za mir Jeruzalemov. Mi smo molili za mir u Subotici i u našoj Domovini. Zatim je rabinov sin otpjevao poziv na mir na hebrejskom jeziku: "Šalom, šalom"...

Ovaj molitveni susret završio je kratkim pozdravom g. Jozsef Kasza, gradonačelnik. On je izrazio želju da ova molitva bude tako uspješna da se jednog dana ponovo nađemo zajedno na istom trgu, ali ne više da molimo za mir, nego da Bogu zahvalimo za mir koji nam je udijelio.

Ovaj nam je susret u ovom teškim vremenima oživio nadu u mirno rješenje svih sukoba i bio je živo svjedočanstvo da ljudi različitih naroda i različitih vjeroispovijesti mogu živjeti zajedno i da su "neki" drugi, a ne narodi začetnici rata koji se vodi.

Prije razilaska prisutni katolici otpjevali su pjesmu kojom mole Gospodina:

Mira daj srcima, mira obiteljima, mira narodima, mira cijelom svijetu!

POZDRAV UZ JUBILEJ SESTRE MIRJAM

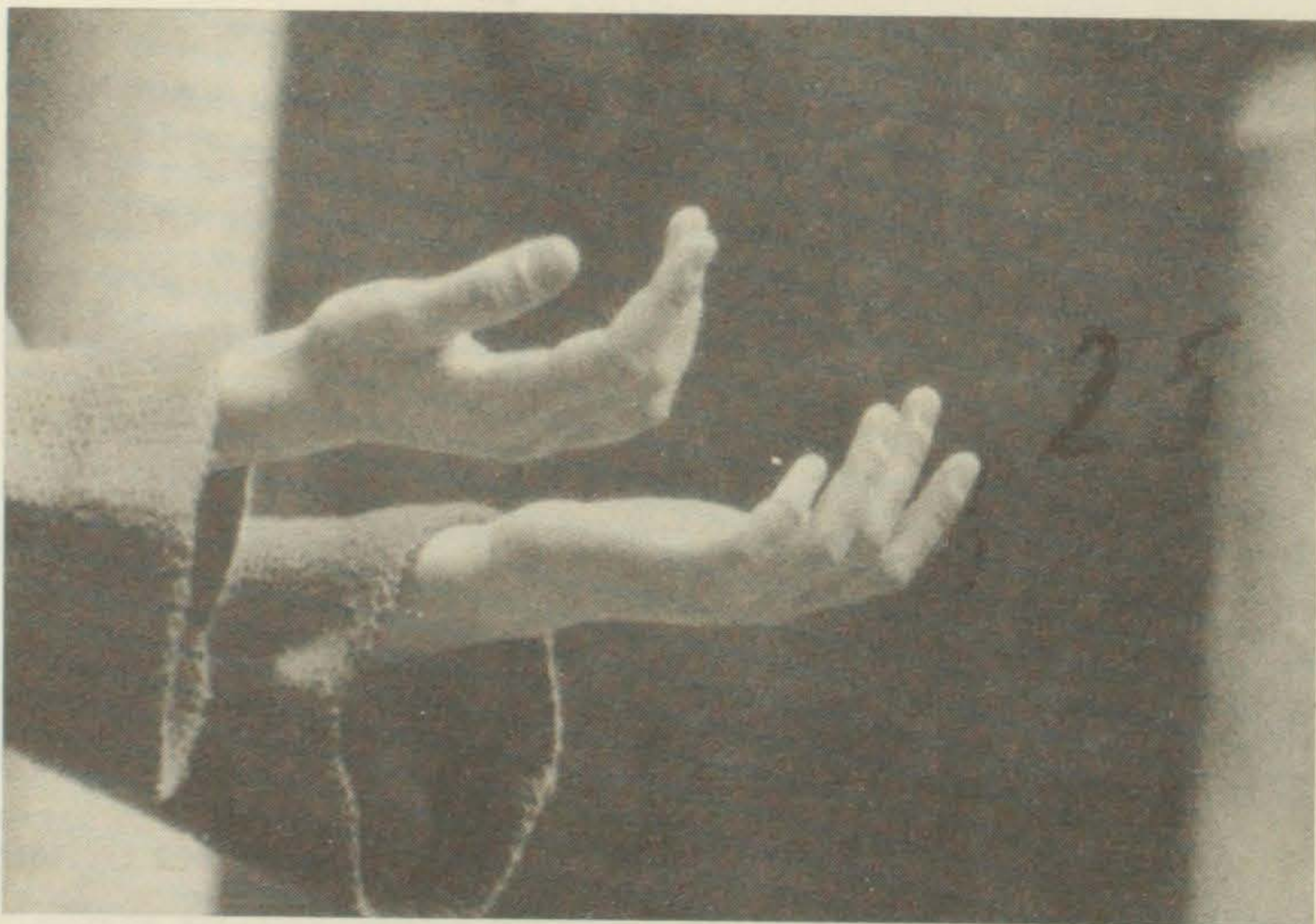
Poznata naša kulturna radnica u Subotici s.Mirjam Pandžić ove godine slavi dvostruki jubilej: 25 godina prvih redovničkih zavjeta i 25 godina orguljaške službe. Ovi jubileji su skromno proslavljeni.

Nastojanjem članova katedralnog zbora "Albe Vidaković" na blagdan Male Gospe, 8.rujna navečer, u 18 sati, bila je u katedrali sv.Misa za s.Mirjam koja tada slavi svoj imendan. Euharistijsko slavlje je predvodio katedralni župnik vlč.Stjepan Beretić, koji je više puta vrlo toplim riječima govorio o našoj slavljenoj i njenom radu.

Za vrijeme sv.Mise pjevao je katedralni zbor pod ravnanjem učenika s.Mirjam, a to su Silvana Bilinc i Alen Kopunović.

Nakon sv.Mise bio je u dvorani Katoličkog kruga bratski susret prijatelja i rođaka s.Mirjam i članova zbora. Mladi su priredili mali koncert i u ime svih članova zbora pozdravili svoju dugogodišnju voditeljicu. Kata Ivanković je pročitala svoju pjesmu koju je posvetila jubilejima s.Mirjam. Također su nastupili mali tamburaši pod vodstvom Jelene Jaramazović. Na kraju programa s.Mirjam je zahvalila svima prisutnima. Poslije toga bilo je malo čašćenje svima u slast, a Stipan Jaramazović sa svojim tamburašima preuzeo je ulogu i počela je veselica koja je trajala do kasno na zadovoljstvo i radost svih gostiju.

S.Mirjam je svoj rad u Subotici počela 1966.god. u župi Isusova Uskrsnuća, gdje je bila orguljašica tri godine. Zbog toga je župnik vlč.Bela Stantić, u suradnji s.Tarzicije i s.Bernadice, organizirao proslavu njenih jubileja.

U nedjelju, 22.rujna, u crkvi Isusova Uskrsnuća u 18 sati bilo je klanjanje pred Presvetim i molitva za mir u našoj zemlji, a zatim su mladi članovi katedralnog zbora "Albe Vidaković" priredili mali koncert u čast svoje voditeljice. Izveden je ovaj program: Casciolini: Panis angelicus (Kruh anđeoski), Angello: Laetamini in Domino (Radujte se u Gospodinu), iz "Cithare octocorde" Zdravo Marijo, Albe Vidaković: Zdravo Marijo (zbor mladih uz pratnju flaute i violončela), Vinko Jelić:

Bone Jesu, W.A.Mozart: Pred Tobom kleči sav kršćanski rod (mješoviti zbor pod ravnanjem Silvane Bilinc, na orguljama je pratio Alen Kopunović), Beethoven: Nebesa sjaju (mješoviti zbor). Najveći dio zbornih pjesama dirigirao je Alen Kopunović.

U programu su sudjelovali mali tamburaši sa svojim učiteljima Jelenom i Stipanom Jaramazović, te grupa djece koja su izvela recitaciju Tone Kujundžić. Na kraju programa Kata Ivanković je pročitala svoju pjesmu koju je posvetila jubilejima s.Mirjam.

Ganuta ovom pažnjom i ljubavlju svih priređivača i prisutnih, s.Mirjam je svima lijepo zahvalila. Te riječi zahvale objavljujemo u ovom listu. Poslije cvijeća i poklona crkvom se zaorila pjesma "Fala".

Svečanost je završena prijateljskim susretom u dvorištu župnog stana. Tako je ovim priredbama izražena zahvalnost i priznanje s.Mirjam za sav njezin rad i zalaganje.

Proslava jubileja u životu pojedinca ili društva je prilika da se osvrnemo na pređeni put i na sve što je učinjeno za opće dobro našeg naroda i naše Crkve.

U razvitku duhovne kulture u životu našeg naroda u Subotici i daleko šire važnu ulogu je imalo djelovanje s.Mirjam.

Sada je prilika da se osvrnemo na pređeni životni put naše slavljenoj.

Julijana Pandžić je rođena u hrvatskoj bunjevačkoj obitelji na salašu, na Zobnatici, kraj Žednika, nedaleko na jugu od Subotice, 6.srpnja 1942.godine. Prvo osnovno obrazovanje sticala je u salaškoj, takozvanoj Vukovoj školi.

Poslije četvrtog razreda nastavila je učenje u Osmogodišnjoj školi u Starom Žedniku.

Nakon završene osnovne škole osjetila je tihi poziv da se posveti redovničkom zvanju i službi pa je u jesen 1957.god. otišla u Zagreb kao kandidatice Družbe sestara "Naše Gospe", sa sjedištem u Primorskoj ulici br.20.

U jesen 1958.god. počela je pohađati Srednju muzičku školu (sada "Vatroslav Lisinski") pored Muzičke akademije. To školovanje je završila 1964.godine i dobila zvanje stručnog učitelja glazbe.

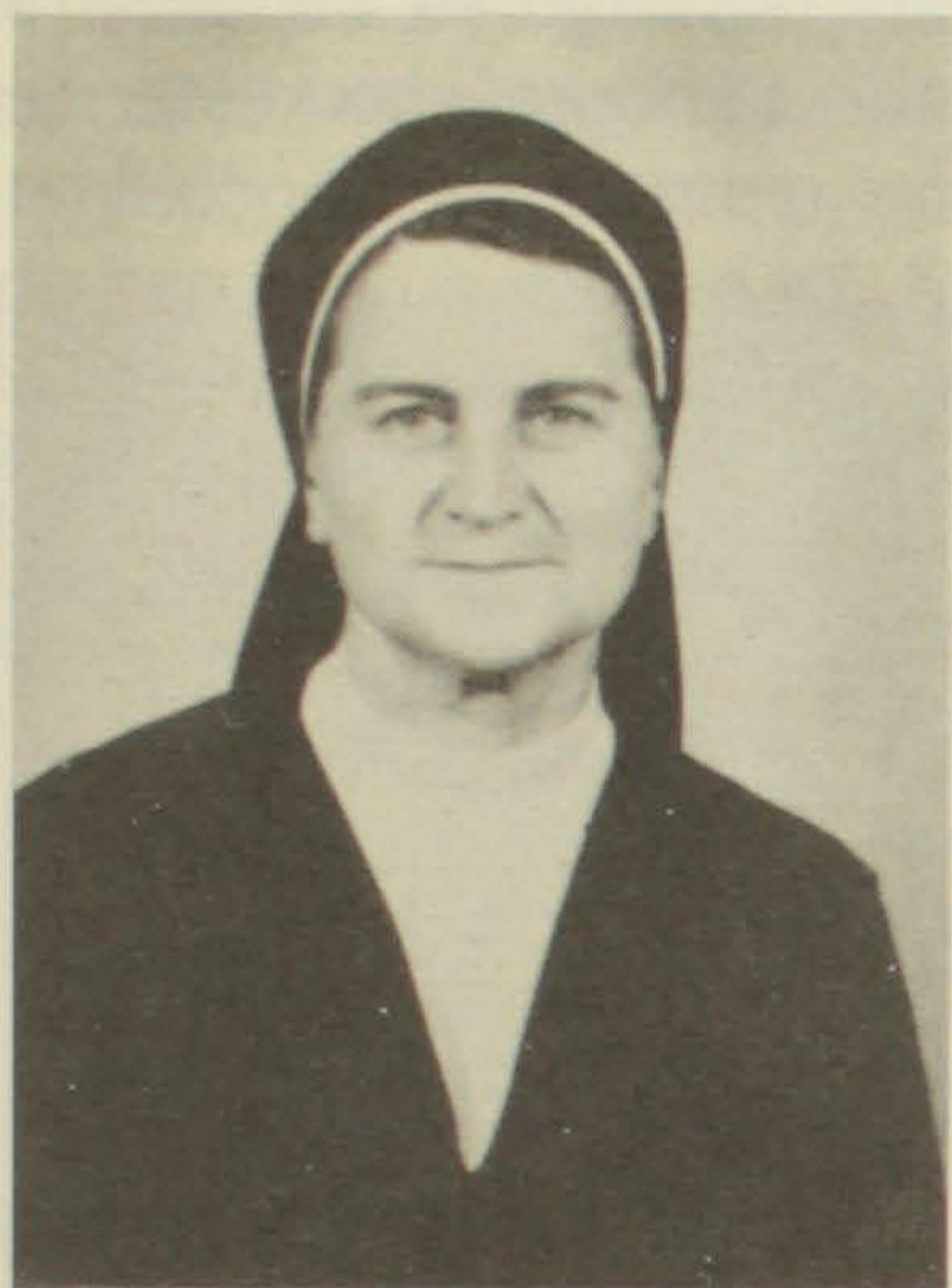
Poslije završetka ove škole Julijana je 5.kolovoza 1964.god. ušla u novicijat Družbe sestara "Naše Gospe" u Remetama, u Zagrebu. Mlada kandidatice je započela nov život i dobila je novo redovničko ime sestra Mirjam i tako se stavila pod zaštitu svete Marije.

Svečano redovničko oblačenje obavio je subotički bispup Matija Zvekanović. U drugoj godini novicijata učila je svirati na orguljama kod s.Imakulate Malinke.

Duhovna izgradnja i duhovna priprava za novi život žrtve i rada za druge trajala je dvije godine u molitvi i razmatranju o budućem životu. Tako duhovno izgrađena grupa plemenitih djevojaka položila je 5. kolovoza 1966. godine prve redovničke zavjete pa su sebe i sve svoje snage stavile u ruke svoje nebeske zaštitnice, čije ime Družba časno nosi.

Odmah poslije toga s. Mirjam je došla u Suboticu i tri tjedna zamjenjivala je u katedrali s. Augustu Ivušić, a odna je u jesen 1966. godine otišla kao orguljašica u crkvu Isusova Uskrsnuća, gdje je požrtvovno radila tri godine i stariji župljani sjećaju se svoje suradnje sa s. Mirjam u tim davno prošlim godinama.

Te tri godine bila je i pomoćna orguljašica u subotičkoj katedrali sv. Terezije i svirala je svake nedjelje i na blagdane na svečanoj misi u 10 sati. Glavna orguljašica u katedrali bila je tada s. Augusta Ivušić, a regens chori vlč. Franjo Würtz, župnik u crkvi Isusa Radnika u Subotici.

Poslije svoga rada u Subotici, otišla je u Zagreb i od 1969. do 1971. godine bila je prefekta kandidatica u Zagrebu u kući matici, u Primorskoj ulici br. 20. Pored te dužnosti, svirala je u crkvi kod isosovaca u Pal-

motičevoj ulici dječju misu nedjeljom u 9 sati i vodila je dječji zbor. Također je u toj crkvi svirala i na misi mladih subotom uvečer. Nedjeljom i blagdanom navečer je svirala na misi u crkvi sv. Blaža, a mješovitim zborom ravnala je s. Imakulata Malinka.

S. Mirjam je 1970-71. godine predavala glazbeni odgoj na vjerskoj gimnaziji kod sestara uršulinki gdje su učenice bile časne sestre i kandidatice svih redova.

Došao je svečani dan, 13. kolovoza 1971. godine s. Mirjam je položila doživotne redovničke zavjete. Uz pet sestara Družbe "Naše Gospe" bilo je članica iz drugih redovničkih zajednica i tom je zgodom bila vrlo lijepa svečanost u zagrebačkoj katedrali. Te godine u kolovozu održan je Marijanski i Mariološki kongres u Zagrebu.

Poslije zavjeta s. Mirjam je prešla u župu sv. Blaža u Zagrebu i u crkvi je vodila dječji i mješoviti zbor. Te su joj godine ostale u lijepoj uspomeni zbog uspješnog rada i dobre suradnje gospodina župnika i vjernika i članova zbora.

Međuvremeno je od 1970. do 1972. godine na Muzičkoj akademiji u Zagrebu pohađala osmi odsjek za obrazovanje nastavnika glazbenog odgoja. Diplomom na tom odsjeku stekla je svestrano glazbeno sturčeno znanje koje je potrebno za vođenje zbornog pjevanja.

Uporedo s Muzičkom akademijom s. Mirjam je pohađala Srednju muzičku školu "Pavao Markovac" i završila je odsjek za flautu. Tokom nekoliko godina i danas pohađa orguljaške tečajeve u Zagrebu, koje organizira Institut za crkvenu glazbu.

Poslije ovog zagrebačkog plodnog i uspješnog perioda rada s. Mirjam je 20. kolovoza 1973. godine došla u Suboticu na dužnost orguljašice u katedrali sv. Terezije i na toj dužnosti je već dugi niz godina do danas. Predavala je od 1973. do 1975. godine glazbeni odgoj u subotičkoj klasičnoj vjerskoj gimnaziji "Paulinum" i vodila zbornu pjevanje sjemeništara. Od 1978. do 1987. godine bila je predstojnica redovničke kuće u Harambašićevoj ulici br. 7. U radu i u službi župskoj zajednici vrijeme je brzo prolazilo i s. Mirjam je dočekala proslavu svojih jubileja, 25. obljetnicu polaganja prvih redovničkih zavjeta i 25. obljetnicu orguljaške službe.

U povodu proslave tih jubileja svi joj od srca izričemo svoje čestitke uz zahvalu za sve što je lijepo, dobro i plemenito učinila za naš narod i za Suboticu.

Ove skromne svečanosti su izraz našeg poštovanja prema našoj slavljenici, s. Mirjam, koja je uvijek praćena našim željama da doživi još mnogo uspješnih i lijepih dana među nama.

Bela Gabrić

KATEDRALNI ZBOR U SLUŽBI BOGU I NARODU

Dolazak s. Mirjam Pandžić u subotičku katedralu 1973. godine bio je veoma važan za organiziranje zbora. U katedrali je bilo zbornu pjevanje na velike blagdane, ali nije bilo organiziranog katedralnog zbora. Međutim, tada se desio događaj, koji je značio prekretnicu. Proslavljena je 200. obljetnica subotičke katedrale sv. Terezije. U okviru te proslave 14. listopada 1973. god. bila je posveta obnovljene unutrašnjosti katedrale, a sutradan, 15. listopada 1973. god. bila je proslava jubileja u katedrali.

Za te svečanosti organiziran je mješoviti zbor, koji je pjevao na svim svečanostima u katedrali, pod ravnanjem vlč. Josipa Mioča, a svirala je s. Mirjam.

Poslije ove proslave jubileja naše katedrale, s. Mirjam je uspjela zadržati zbor na okupu, pa su nastavili rad. Tako je naš crkveni život obogaćen nastupima novog katedralnog zbora, a sva liturgijska slavlja bila su svečanija.

Ali, s. Mirjam je željela proširiti djelatnost katedralnog zbora i uz suradnju i podršku svih članova, počeli su priređivati koncerte. Prvi koncerti su bili u subotičkoj katedrali, a zatim su slijedila brojna gostovanja u pojedinim našim gradovima.

Od mnogih navodimo: Zagreb, Osijek, Tuzla, Mostar, Novi Sad, Sombor i drugi.

Ipak, najveća prekretnica u radu katedralnog zbora nastala je 1980. god. U povodu 40. obljetnice smrti našeg velikog pjesnika Alekse Kokića u okviru proslave dužijance bili su "Kokićeve dani", kada je organizirana književna večer i druge priredbe.

Tada je i katedralni zbor sudjelovao na kulturnim priredbama u proslavi te obljetnice. Iste godine u jesen katedralni zbor je ponio ime velikog sina Subotice Albe Vidakovića, našeg velikog glazbenika i muzikologa.

Od 1981.god. u okviru proslave dužijance svake se godine organiziraju "Dani kruha i riječi". Katedralni zbor sudjeluje na svim tim priredbama. Zato možemo reći da je svojim nastupima pridonio ljepoti i bogatstvu svih programa.

Također je postala tradicija da katedralni zbor svakog proljeća priređuje godišnji koncert u čast obljetnice smrti Albe Vidakovića, koji je umro u Zagrebu 18.travnja 1964.god.

Treba naglasiti da su sve mlade mise naših svećenika bile uljepšane pjevanjem katedralnog zbora u Subotici ili u drugim mjestima Subotičke biskupije.

Sestra Mirjam je nastojala da djelatnost katedralnog zbora "Albe Vidaković" bude što svestranija. Zato je organiziran dječji zbor, zbor mladih i veliki mješoviti zbor. Ti zborovi su obično sudjelovali u programima na koncertima.

Tokom godina rad katedralnog zbora bio je izoliran od šire javnosti, ali u promijenjenim političkim

prilikama naših dana priređen je prvi javni božićni koncert ovog zbora 28.XII 1990.god. u Velikoj vijećnici u Gradskoj kući u Subotici sa bogatim programom. Tim koncertom zbor je izišao u javnost i sa radošću je primljen.

Također je priređen javni uskrсни koncert 5.travnja 1991.god. u bivšoj sinagogi u Subotici sa velikim uspjehom.

Uz svoje zalaganje u katedralnom zboru s.Mirjam je glavni organizator smotre dječjih zborava "Zlatna harfa", koja je do sada održana pet puta.

Osobito treba istaći suradnju sa Stipanom i Jelenom Jaramazović, pa je tamburaški orkestar sudjelovao na svečanostima u crkvi, na koncertima i na kulturnim priredbama. Te novosti su sve nas obradovale, jer tamburica je najmiliji naš narodni instrument.

Ovo je nepotpuna slika vrlo bogate djelatnosti katedralnog zbora "Albe Vidaković" pod ravnanjem s.Mirjam Pandžić, u sudjelovanju na liturgijskim svečanostima i na kulturnim priredbama.

Kada sve pogledamo, ostajemo zadivljeni jer vidimo upornost i požrtvovnost svih članova zbora koji su pored svojih svakodnevnih poslova i briga našli u sebi snage za probe i vježbe. To znači da je ljubav prema zboru bila jača od svega. Dok su pjevali u crkvi, znali su da je pjevanje najljepša molitva. Dok su nastupali na kulturnim priredbama, znali su da su sudionici našeg duhovnog bogatstva. Nisu tražili slavu, jer sve su činili na slavu Božju.

Sestra Mirjam 18 godina vodi subotički katedralni zbor. Ljudski gledajući, ne možemo procijeniti koliki je trud i napor uložila da bi sve to postigla što je učinila. Tko bi mogao izbrojati napore sate svih proba i sve brige oko nastupa. Ali, ljubav prema svom narodu i Crkvi dala joj je snagu u vodenju zbora u svim prilikama i neprilikama. Osjetila je želju da sa članovima zbora njeguje duhovne vrijednosti i ljepotu, jer je to neprolazno.

Pored svega želimo istaći da je katedralni zbor "Albe Vidaković" jedan od glavnih nosilaca našeg kulturnog života i mi danas ne možemo procijeniti koliko bi duhovno i kulturno bili siromašniji bez ovog našeg zbora.

Kad to sve ovom zgodom ističemo, želimo izraziti naše priznanje i naše čestitke sestri Mirjam jer je to njezino životno djelo.

Zahvaljujemo Bogu što joj je udijelio sve te darove i što joj je dao snage da ih nama prenosi.

Molimo Gospodina i njenu svetu nebesku Zaštitnicu da je i dalje štite vodeći do novih uspjeha, svima nama na radost i duhovnu korist.

Želimo izraziti nadu da će ovaj jubilej biti podsticaj mladima da se još više uključe među pjevače katedralnog zbora i tako nastave njegovati naše glazbene i kulturne vrijednosti.

RIJEČ ZAHVALE

Ove godine, 5.kolovoza, navršilo se 25 godina od kada sam položila prve redovničke zavjete u Zagrebu, u Remetama. To je ujedno 25 godina moje orguljaške službe.

Želim ovim putem reći riječ zahvale svima. Neka je prva hvala Gospodinu Bogu koji je dao da Ga čovjek kao divno stvorenje, stvarno na Njegovu sliku i priliku, može slaviti.

U svakom zvanju čovjek slavi Boga. Svako zvanje i svaki poziv je od Boga, ali najviše,

Posebna hvala svim članovima katedralnog zbora "Albe Vidaković" na suradnji, podršci, zajedništvu i na svemu.

Hvala svećenicima i svim prijateljima i suradnicima za svaku dobru riječ, podršku i ohrabrenje. Zahvaljujem svima koji su mi pomagali i činili dobro u duhovnom i materijalnom pogledu. Neka svima dobri Bog uzvрати svojim blagoslovom.

Ovo naše vrijeme je veoma ozbiljno i puno

to je duhovno zvanje. Mi ljudi nismo za to zaslužni, ali Bog čovjeka obdaruje mnogim milostima i darovima.

Hvala Gospodinu za sve milosti, za sve darove i dobročinstva kroz proteklih 25 godina. Hvala i za sve patnje i žrtve.

Zahvaljujem Bogu za moje drage i dobre roditelje. Neka ih On nagradi vječnim životom. Hvala mojoj braći i sestrama i njihovim obitelji, jer su mi uvijek iskazivali ljubav. Zahvaljujem na svemu mojim poglavarima i sestrama u samostanu u našoj redovničkoj zajednici.

kušnje, ali utjeha nam mora biti vjera i pouzdanje u Boga, koji upravlja tijekom povijesti. On vodi brigu o svakom čovjeku. Sv.Ivan, apostol, kaže: "Bog je ljubav". Ta Božja ljubav razlivena je u ljudska srca. Ljubav je prava i jedina legitimacija za pravo ljudstvo, kršćanstvo i redovništvo. Bez ljubavi je nemoguće putovati ovim putem u vječni život. Zato budimo uvijek otvorena srca za Boga i brata čovjeka.

Subotica, 5.kolovoza 1991.

s.Mirjam Pandžić

SESTRE JUBILARKE

50 GODINA REDOVNIČKIH ZAVJETA S. SIBILA TEMUNOVIĆ

S. Sibila (Katarina) Temunović rodila se 8. rujna 1921. godine u Subotici. U samostan sestara Kćeri milosrđa otišla je 1933. godine u Blato na Korčuli.

Svoje prve zavjete položila je 1941. godine. Svoj redovnički život proživjela je u Šestinama u Zagrebu, zatim od 1971. do 1990. godine u samostanu u Skerlićevoj 4, u Subotici odakle je kroz svo vrijeme bila sakristanka u župi sv. Roka.

Svoj zlatni jubilej redovničkih zavjeta s. Sibila pro-

slavila je 6. kolovoza, u Marije Majke Crkve u Subotici (Aleksandrovo) gdje se nalazi od prošle godine. Svečanu zahvalnu euharistiju služio je župnik, preč. Andrija Kopilović, a s njim su koncelebrirali i dr. Marin Šemudarac, preč. Blaško Dekanj i preč. Josip Pekanović, somborski župnik.

Na ovo skromno slavlje okupio se lijepi borj vjernika ove župe, kao i brat i sestra slavljenice s obiteljima

RAZGOVOR SA SESTROM LJILJANOM

U kuhinji sam. Sve je uredno i čisto. Blista. Čekam. A onda se pojavila s. Ljiljana, nasmijana, kao uvijek. Ne voli i ne želi da se o njoj piše. Pa ipak, pristaje, ali da bude što kraće. Evo.

S. LJILJANA MIKOVIĆ rodila se u Subotici 30. lipnja 1940. godine. Jednog dana u svojoj dvadesetdruj godini, već kao radnica, osjetila je Božji poziv - na ulici. Osjetila je snažnu sigurnost da je to njezin put. I pošla je za tim zovom. Bilo je to 1962. godine. Nakon formacije sestara Družbe "Naše Gospe", položila je 1966. godine svoje prve zavjete. Prošlo je od tada punih 25 godina. Njezin redovnički životni put vrlo je jednostavan. Može se opisati u tri poteza. Najprije je bila kuharica u Starom Žedniku, potom u kući matici svojih sestara u Zagrebu, a od 1978. godine u Subotici, u Harambašićevoj ulici 7. gdje kuha za stare i bolesne svećenike, za svećenike župe sv. Terezije i za sestre tog samostana.

Čitav redovnički život isti posao. Kuhanje, pranje suđa, spremanje i tako svaki dan - 25 godina. A što se krije iza toga?!

Jedna dobra redovnica. Dok smo razgovarali dvije njezine susestre prošle su kroz kuhinju. Upitao sam ih što bi rekle o s. Ljiljani? Jedna je rekla: Sve najbolje, a druga: sve naj... A ona je o svom redovničkom životu rekla: "Najviše volim zajednicu. Najviše volim biti sa svojim sestrama... to je ono što me veseli i što mi snage daje. A moja dužnost kuharice?! Drago mi je da se mogu žrtvovati od prvog daha dana do zadnjeg za drugoga. Nije uvijek lako. Uvijek isti posao... No, nastojim sve začinuti s ljubavlju. Pripremam jelo uvijek kao za svoje najmilije. Željela bih svima ugoditi. Da svi budu zadovoljni. Kad mi nešto ne uspije proživljavam "kalvariju". I to prikažem kao žrtvu." Tako s. Ljiljana.

A meni je došla misao: Evo "Marte" koja ima u sebi puno "Marijinog" duha. Ona je spojila u sebi rad i molitvu. Primajući snagu od susreta s Gospodinom, kroz molitvu i euharistiju, pretvara rad u ljubav za blišnjega. Izabrala je najbolji dio...

Iskrene čestitke s. Ljiljani za ustrajno služenje Bogu i braći ljudima kroz 25 godina skrovitog života, ali života plodnog žrtvama ljubavi. Neka joj ovaj srebrni jubilej redovničkog života bude poticaj da sve što čini začini s još više ljubavi Bogu na slavu i ljudima na korist. Gospodin neka sve to obilno nagradi i udijeli joj radost života i mir srca. Za vječnost pak ostaje upisano u Knjizi života: bio sam gladan i dala si mi jesti... uđi u radost Gospodara svoga.

Andrija Anišić

DOŽIVOTNI ZAVJETI S. NADE IVANKOVIĆ

Prije dvanaest godina Subotica je postala bogatija novim redovničkim zvanjem. Bernadica Ivanković, odlučila se posvetiti Bogu i Narodu. Pošla je k sestrama dominikankama u Korčulu. Oblačenje i prve redovničke zavjete položila je u Korčuli. Uzela je redovničko ime s.Nada. Kao sestra službovala je u dječjem vrtiću i staračkom domu u Korčuli. Nekoliko mjeseci provela je u Zagrebu. Više od dvije godine radila je u biskupiji na Hvaru. Prije godinu i pol otišla je u daleku Kanadu, mjesto Sherbrooke, pomoći svojim susestrama koje već 38 godina vode jedan veći starački dom.

Ove godine na blagdan Anđela čuvara s.Nada je svečano položila svoje doživotne zavjete. Svečanost zavjetovanja bila je u zajednici gdje ona živi i radi. Za njezine zavjete iz Domovine su pošli otac Grgo i brat Franjo, župnik iz Sombora.

Za ovaj životni događaj s.Nada se temeljito pripremala. Svoj konačni "Da, Oče", izgovorila je spremno i odlučno.

Misno slavlje u kojem je s.Nada položila doživotne zavjete započelo je u 16 sati svečanom ulaznom procesijom u kojoj je s.Nada nosila upaljenu svijeću. U ovom slavlju s.Felicitas i s.Augustina slavile su svoj zlatni jubilej prvih redovničkih zavjeta. Prostrana kućna kapela bila je ispunjena moliteljima i dragim gostima. Misno slavlje predvodio je g.Franjo, brat s. Nade. Uz njega su bili o.Stjepan Budrović, dominikanac iz Chikaga; o.Nikola Dugandžić, dominikanac iz Chikaga; o.Stjepan Pandžić, franjevac iz Montreala i dvojica mjesnih svećenika koji redovito mise i starcima. Prigodnu homiliju održao je o. Stjepan Pandžić. Propovjednik je naglasio kako je lijepo da se i danas ljudi odlučuju potpuno posvetiti Bogu. Bog je onaj koji poziva, a svaka osoba mora sama odgovoriti sa "da" ili "ne".

S. Nada sa bratom Franjom, tatom i o. S. Budrović

Poslije poticajnih riječi propovjednika s.Nada stupila je pred oltar i prostrla se u znak potpunog predanja. Svi smo za nju molili da joj Gospodin usliši molitve i želje. Zavjete je položila s.Ignaciji Bojanić, priori samostana, koja je bila delegirana od časne Majke Imelde Cindrić. Svi sudionici slavlja imali su u rukama cijeli obred zavjeta tiskan na hrvatskom i francuskom jeziku.

U prikaznoj procesiji otac Grgo donio je na oltar sliku od slame na kojoj je bio prikazan rodni salaš s.Nade. Sliku je izradila naša mlada slamarka Đurđica Stantić iz Tavankuta.

Poslije misnog slavlja za stolom su se okupili mnogi prijatelji samostana i sestara. Među njima je bilo i nekoliko uglednih Hrvata koji žive i rade u Kanadi. Mnogi govornici izrekli su s.Nadi iskrene čestitke i najljepše želje za ustrajnost.

Toga dana svi smo doživjeli veličinu i smisao potpunog predanja Bogu u redovničkom življenju.

Franjo I.

NADI ZA ZAVITE

*Kćeri moja u tuđemu svitu
Isusova virna zaručnice,
Odletjeh za svojim Zaručnikom
Daleko od rodne Subotice.*

*Velika nas daljina razdvaja
Jeste teško, al što da se radi,
Lipa naša tužna je i žalosna
Bolje sad je živit u Kanadi.*

*Kad su duše Bogom sjedinjene
Onda puno ne znači daljina,
Spoznat ćemo to tek u vičnosti
Kad nam Nebo bude domovina.*

*Ja se sićam kad si se rodila
Kad te teška bolest uhvatila,
Rekoh: Bože, bolje da je primiš
Jer si i ti i ja se mučila.*

*Svemogući nije za zlo uzo
Kad je moju molbu uslišao,
Krepko ti je udilio zdravlje
Zaručnički prsten darovao.*

*Nek je hvala svemogućem Bogu
Za sretno ti redovničko zvanje,
Vridi više od svega na svitu
Više nego sve bogatstvo i znanje.*

*Čestitam ti od sveg srca svoga
Redovničke svete ti zavite,
U Duhu ću i ja s vama biti
I pratit ću sve obrede svete.*

*Nek Gospodin uvijek s tobom bude
Nek onaj "Da" na vike ostane,
U to ime poljubac i pozdrav
I blagoslov od ređene mame.*

Mama Kata Ivanković

"HVALA TI GOSPODINE, JER ME LJUBIŠ"

Prošlo je skoro dvije godine od kada Vam se nisam javljala. Bilo je to zadnji put neposrdno pred moj polazak u Kanadu.

Blagdan Anđela čuvara (2. listopada) ove godine za mene je bio najljepši dan u životu. Dugo sam očekivala ovaj događaj. Kad se nešto željno iščekuje i to se ostvari nakon duljeg vremena, radost je neopisiva. Iščekivala sam trenutak kada ću moći glasno pred sestrama i ljudima odgovoriti na veliku milost koju mi je Gospodin darovao. Hvala Gospodinu što mi je dao dar življenja u zajednici sestara dominikanki.

Polaganje doživotnih zavjeta

Prije 13 godina sam se odazvala zovu svoga Zaručnika. Započela sam u kući-matici u Korčuli. Prošla sam kandidaturu, novicijat i privremene zavjete. Na ulazu u samostan obećala sam Gospodinu da ću mu vjerno služiti po zavjetima čistoće, siromaštva i poslušnosti. Bila sam spremna na sve. Uvijek je u meni gorjela želja da svoju odluku mogu glasno potvrditi pred zajednicom.

Došao je i taj dugo iščekivani dan. Istina, Gospodin je želio da to bude u tuđini i u vremenu kad naš Narod proživljava svoju Kalvariju. Zbog tih okolnosti molitve sam toga dana upućivala za Domovinu i sve one koji su ostali bez svojih i svoga. Imala sam milost da su mi bili prisutni otac i brat. Teško je staviti na papir sve ono što sam doživljavala tih trenutaka, osobito kad je rođeni brat predvodio sve obrede. Iz njegovih ruku sam primila zaručnički prsten i blagoslovljenu koprenu. Hvala Svemogućem na tom velikom daru jer sam svijesna da je to samo njegova milost.

To je nazaboravni događaj za mene i cijelu zajednicu naših sestara u Sherbrooke-u. Hvala svima koji su tih dana duhom bili uz mene.

s.Nada Ivanković

PREDAVANJE O BISKUPU IVANU ANTUNOVIĆU U SANTOVU

28.rujna na poziv Udruženja šokačkih Hrvata iz Santova te hrvatskog odjela mjesne škole, mr Lazar Ivan Krmpotić, predsjednik Instituta "Ivan Antunović" iz Subotice, održao je u mjesnim društvenim prostorijama predavanje o preporoditeljskom životu i radu biskupa Ivana Antunovića.

Iako je bilo malih nesporazuma u vezi sa vremenom održavanja ovog predavanja, odaziv i sastav slušatelja bio je veoma dobar, a da se ne govori o živom interesu koji je slušateljstvo pokazalo, kako svojom pažnjom za vrijeme izlaganja tako i veoma živom diskusijom i postavljanjem pitanja predavaču o biskupu Ivanu Antunoviću.

Prisutni su posebno pokazali interes za otkrivanje i identifikaciju groba biskupa Ivana Antunovića, jer je o tome već pisalo i u hrvatskim listovima u Mađarskoj.

Iz veoma žive diskusije vidjelo se kako su santovački Šokci živo zauzeti za očuvanje svog vjerskog i hrvatskog identiteta i zato su njihova pitanja bila veoma konkretna.

Kako je poznato, vode se pregovori da bosanski franjevci preuzmu brigu za duhovnu skrb Hrvata u Bajskom trokutu. Slijedila su pitanja o spomenutim pregovorima i što stoji na putu njihova ostvarenja. Radovali su se kad im je bilo rečeno, da načelnih i ozbiljnih poteškoća nema i da samo ratne neprilike u domovini priječe da se priđe ostvarenju tih planova. Prisutni su se interesirali kako mogu financijski poduprijeti taj pothvat.

Bilo je govora i o veoma aktuelnom pitanju katehizacije na hrvatskom jeziku, kao i o problemu vjeronaučnih priručnika na hrvatskom jeziku. Predavač im je obećao, da će nastojati da čim prije dobiju potrebne katekizme na maternjem jeziku, a da će pitanje katehizacije na hrvatskom jeziku biti riješeno otvaranjem bajske misije.

Svi prisutni su izrazili želju da se sa ovakvim predavanjima nastavi, pa je tako dogovoreno slijedeće predavanje o djelovanju bosanskih franjevaca općenito u Bačkoj, a napose oko Baje, Mohača, Pečuha, te poznatog budimpeštanskog hrvatskog franjevačkog kruga iz kojega su nikla mnoga poznata i značajna imena hrvatske kulture (Radnić, Bračuljević, Vilov, Pavić, Katančić, Čevapović, Jajić i drugi). Predavanje će se održati 23.studenog u društvenim prostorijama sela. Eto još jedne dobre i plemenite misli. Dao Bog da se ostvari i donese plodove.

Z.K.

SUBOTIČANI NA BAJSKOJ VODICI

Svake godine vjernici Subotice i ostalih bačkih gradova i sela hodočaste u Marijina svetišta. Somborci i Tavankučani u velikom broju hodočaste u Aljmaš. Hrvati od Subotice do Novog Sada svake godine na posljednju subotu i nedjelju u mjesecu rujnu u Narodno svetište Majke Božje u Mariji Bistrici. Ove, ratne godine, o Aljmašu i Mariji bistrici možemo samo razmišljati. Možemo u sebi gajiti nadu, da ćemo se opet, kad ova teška vremena prođu, moći okupljati u tako nam dragim svetištima.

Kip Majke Božje u svetištu VODICA KOD BAJE

Umjesto ubavog Aljmaša i prelijepa Marije Bistrice, skupina subotičkih vjernika je pohodila skromno bajsko svetište Majke Božje. Hodočašće je organizirao katedralni župnik, Stjepan Beretić. Hodočasnicima se pridružila i sestra Mirjam Pandžić, zborovođa Katedralnog zbora "Albe Vidaković". Po dolasku u Baju, u subotu, 28. rujna, hodočasnici su s pažnjom

razgledali lijepu bajsku franjevačku crkvu svetoga Antuna. Crkva je sva u radovima. Popravlja se krov, dotjeruju svodovi i zidovi ckrve. U nekada slavnom bajskom franjevačkom samostanu djelovali su bosanski ujaci provincije Bosne Srebrne, kao i u Baču, Somboru, Dunaföldváru i Budimu. Nakon što su franjevci u sklopu ruske okupacije protjerani iz Baje, župu vodi preč. G. Jávör. Od nedavna u toj crkvi se svake nedjelje služi sveta misa na hrvatskom jeziku. Služić je svećenik izgnanik iz Batine, vlč. g.Knežević. Župnik Jávör je omogućio župniku Beretiću da protumači značaj crkve, pozdravio hodočasnike zaželivši im svima sretan put. Nastojanjem dobrog župnika Jávora uređena je za tu priliku kapela svetišta, da spremna dočeka goste iz Subotice.

Pohodili smo također i središnju bajsku župnu crkvu Svetih apostolskih prvaka. U njoj je župnikovao prvi subotički svjetovni župnik, dr Stjepan Ranić, ali i prvi administrator Bačke apostolske administrature, biskup Lajčo Budanović. Župnik Szentgyörgyi je spremno dočekao hodočasnike i predstavio svoju izvana i iznutra lijepo dotjeranu crkvu. Među hodočasnicima je posebno srdačno pozdravio svoga prijatelja, msgr. Berényi Ferenca, ravnatelja Biskupskog računarskog ureda u Subotici.

Na Vodici su hodočasnike dočekali brojni hodočasnici Hrvati iz Baje, Dušnoka, Pešte, Vancage i Kačmara. Pred svetištem bili su još i msgr. Lazar Ivan Krmpotić, prior somborskog Karmela o. Anto Knežević, i već spomenuti batinski župnik Knežević. Nakon svečanog ulaska u svetište, župnik Krmpotić je hodočasnicima ispričao povijest toga svetišta, a zatim ih je pripravo za svetu Ispovijed vrlo lijepim nagovorom i službom pokore. Nakon ispovijedi slijedila je svečana koncelebrirana sveta misa i propovijed župnika Beretića. Slijedio je još ručak i križni put na kalvariji. Poslije podne hodočasnike je po Baji proveo profesor Dinko Šokčević iz Pečuha. Na povratku u Subotici hodočasnici su posjetili župnu crkvu u Bikiću (Bácsbokod) i u Aljmašu (Bácsalmás). Usput smo doznali, da u Bikiću nema više svete mise na hrvatskom jeziku. U Aljmašu se na stolu za tisak našao i list mađarskih katolika Hrvata "Zornica".

Hodočašće u Bajsku Vodici je slabi nadomjestak za ono u Bistricu, ali ipak smo bili u svetištu koje su Subotičani nekada rado pohađali. A hodočašće je posebno obradovalo Hrvate u Mađarskoj, koji su usrdno molili da im opet dođemo.

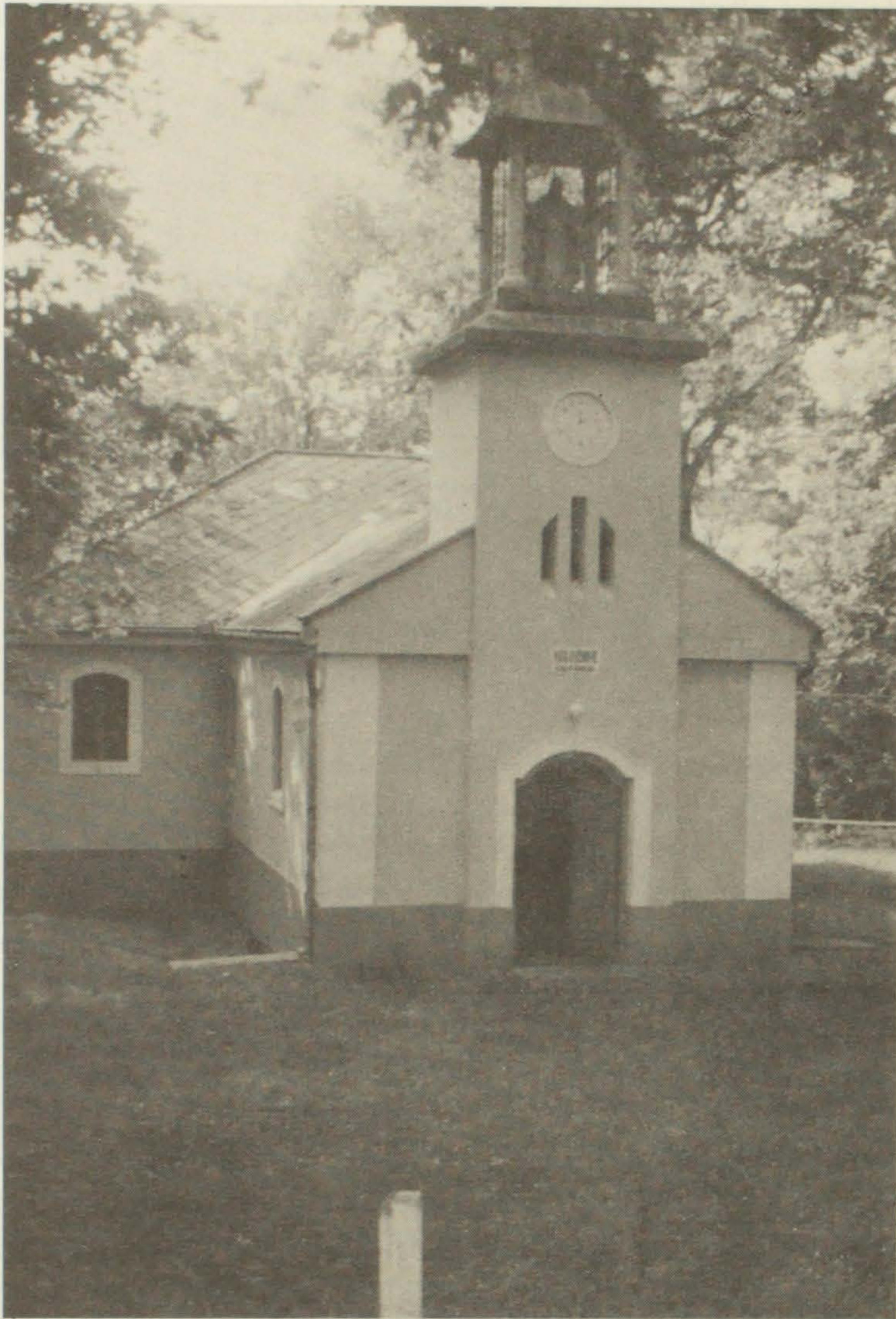
Hodočasnik

Ne postoje veliki ljudi, postoje samo velike kušnje koje pod pritiskom okolnosti izdrže posve obični ljudi.

američki admiral

PROŠTENJE NA BAJSKOJ VODICI

Na blagdan Rođenja Marijina, Male Gospe, i ove godine održano je godišnje proštenje u starom svetištu Majke Božje na Vodici nedaleko od Baje. Povijesnih, zapisanih podataka o tom svetištu imamo veoma malo, a legende, koje žive u narodu, tumače nastanak toga svetišta, koje su od samoga njegova početka vodili bosanski franjevci.

Svetište Majke Božje VODICA KOD BAJE

Kasnije su tu njihovu ulogu preuzeli franjevci Kapistranske provincije i vodili ga sve do nasilnog raspuštanja redovničkih zajednica 1950.godine.

Prema ustaljenom redu u subotu, uoči blagdana, u 9,30 sati održan je križni put na hrvatskom jeziku a

poslije toga slijedila je sv.Misa na hrvatskom jeziku. Možda bi bilo zgodnije kada bi se ta Misa bdijenja premjestila u popodnevene sate, jer bi zacijelo bilo daleko više sudionika.

Na sam blagdan, sv.Misa na hrvatskom jeziku održana je u lijepoj crkvi u samom svetištu u 8,30 sati. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je mr Lazar Ivan Krmpotić. U homiliji je razmišljao o marijanskoj geografiji Crkve među Hrvatima. Uz svetišta u Mariji Radni i Čiklovu, gdje i danas u velikom broju hodočaste Hrvati u Rumunjskoj, te Jud možemo ubrojiti i ovo svetište na Vodici kod Baje, ne samo radi hrvatske provenijencije ovih svetišta, nego još više radi toga što u njih veoma rado i u velikom broju hodočaste Hrvati. To je bio upravo onaj dan kada je papa Ivan Pavao II pozvao cijelu Katoličku crkvu, rasprostranjenu po cijelom svijetu, da se moli za mir, to jest za prekid rata u Hrvatskoj. I ovaj molitveni skup svim se srcem i suznim očima uključio u tu cjelovitu molitvenu akciju.

Završno slavlje predvodio je kaločki nadbiskup Mons. Ladislav Danko. Na toj svečanoj liturgiji, koja se odvijala na mađarskom jeziku, čuli su se molitveni zazivi na hrvatskom i njemačkom jeziku u okviru molitve vjernih. Kaločki nadbiskup je u svojoj homiliji u nekoliko navrata pozivao veliko mnoštvo od više tisuća ljudi na molitvu za prestanak rata u Hrvatskoj, sretan rasplet jugoslavenske krize, kako taj rat ne bi ugrozio i šire južnoslavenske pa i evropske prostore. Iskazao je ljudsko i kršćansko suosjećanje sa hrvatskim narodom koji radi toga rata silno trpi.

Slavlje se završilo molitvom anđeoskog pozdravljenja sa kojim su se svi prisutni sjedinili sa sv.Ocem, koji je toga dana u talijanskom gradu Veroni, gdje je toga dana boravio na pastoralnoj posjeti, molio i poticao svijet, a napose sinove Crkve, na molitvu za prestanak rata u Hrvatskoj.

Toga dana skupina hrvatskih katoličkih svjetovnjaka, koji svim silama nastoje da bi se u Baji otvorila hrvatska katolička misija za Hrvate katolike u Bajskom trokutu, susrela se sa kaločkim nadbiskupom. Sastanak je bio veoma konstruktivan. Nadbiskup je izrazio svoj pristanak za otvaranje hrvatske katoličke misije u Baji. Čim ratne neprilike u Hrvatskoj i Bosni prestanu, trebat će sa franjevcima Bosne srebrne dogovoriti detalje oko ostvarenja ovoga plana, u kojem bajski bunjevački Hrvati vide jedinu dasku spasa svoga nacionalnog identiteta.

Z.K.

Svetlo je došlo u svijet. Svatko se mora odlučiti hoće li hoditi u svjetlu ljubavi prema bližnjemu ili u mraku sebičnosti. Po tom ćemo biti suđeni. Najhitnije pitanje stoga glasi: što si učinio za drugoga?

Martin Luther King

ŠEST STOLJEĆA GRADA SUBOTICE

FRANJEVAČKA SUBOTICA

Koncem 17. i početkom 18. stoljeća dušobrižništvom ovdje živućih Hrvata bave se isključivo franjevci ugarske provincije Presvetog Otkupitelja iz svoga samostana u Segedinu. U najljepšoj uspomeni ostade među subotičkim Hrvatima franjevac o. Jerko Guganović, koga su subraća franjevci, zbog podrijetla iz Šupljaka zvali Ludasi Jeromos. Tako su ga zvali i segedinski Mađari. Bio je najvjerniji pratilac puka. Pravi supatnik i suputnik naroda iz stope u stopu. Drugi zalsužni franjevac u službi subotičkih katolika bio je o. Bariša Benjović, koji je gradu Subotici ostavio najstariju matičnu knjigu upisavši krštenje Katice Parčetić. Dogodilo se to 1. prosinca 1687. godine. Dok je o. Bariša upravljao subotičkom župom samo godinu dana, o. Jerko je stajao na čelu župe 1693., 1699., 1703., 1712.-1718. i 1722.-1733. godine. Sudeći po prezimenima subotičkih župnika, budući da su to bili franjevci provincije Presvetoga Otkupitelja sa sjedištem u Gyöngyösu, nije čudo što ih je bilo mađarske i slovačke narodnosti, pa je za njih hrvatski govor zacijelo predstavljao teškoću. 3. lipnja 1729. godine napisao je Csáky Imre, nadbiskup kalačko-bački u Požunu (Bratislava) lijepu pohvalu franjevcima Salvatorijanske provincije za njihov, kako on piše, 40-godišnji rad u subotičkoj župi njegove Bačke biskupije. S početka su tu djelovali po kraljevskoj naredbi, što je bilo prihvaćeno i dopušteno i od kalačkih nadbiskupa. Franjevci su za turskoga ropstva kad ovdje nije bilo ni svjetovnih svećenika ni kojih drugih redovnika jedini čuvali i sačuvali katoličku vjeru. I kad su protjerani Turci, franjevci su vodili mnoge župe. Subotički su franjevci imali i šest svojih filijala: Aljmaš, (Bácsalmás), Jankovac (Jánoshalma), Mélykút, Bačka Topola, Kanjiža i Senta (Vidi: S. Katona, Historia Metropolitanae Colocensis ecclesiae, pars 2, 176-178).

S početka je jedan franjevac stanovao zajedno s gradskim kapetanima u subotičkoj tvrđavi. Tamo je bila uređena i kapela. Od 1730. do 1736. franjevci su zajedno s pukom preuredili veliki dio tvrđave u lijepu stranu crkvu svetoga Mihovila. Sjeverna kula tvrđave bila je porušena, da bi dala mjesto svetištu crkve, a južna kula je još i dograđena, te je tako nova crkva dobila toranj.

PATNJE 18. STOLJEĆA

Turci koji su zadržali za sebe Banat, često su provaljivali na bačku stranu Tise. Tridesetak muškaraca su pobili prilikom jedne provale u Suboticu. Žrtve nasilja nisu pokopane na groblju. Svi su sahranjeni u zajedničku grobnicu. Nad tužnom grobnicom se danas nalazi zavjetna kapela svetoga Roka u središtu grada. 1703. godine je u Subotici ustrojena Vojna krajina. Muževi žive vojničkim životom. Iste te godine Ferenc Rákoczy po-

digne krvavu pobunu protiv Austrije. Cijelo desetljeće je trajao okrutni rat. Što je od Subotičana bilo sposobno za oružje, otišlo je u rat. Fra Jerko Guganović i fra József Kovács odveli su narod u zbjeg u Petrovaradin. Sedam godina je trajalo izbjeglištvo. Po povratku iz Petrovaradina narod je morao podizati spaljene i porušene kuće. Unatoč svemu subotički su Hrvati i dalje vjerovali u Božju providnost. Uvijek ih je resila nepokolebljiva i gorljiva vjera.

Za vrijeme Rákoczyjeve bune, 1709. godine udarila je na Suboticu kuga. Od 1738. do 1739. godine još jedanput je nemila bolest pohodila grad. U to vrijeme će na poticaj gradskog poglavarstva i uz podršku puka, 5. rujna 1738. godine fra Ivan Kurinsky položiti kamen temeljac za gradnju zavjetne kapele svetoga Roka. Franjevci su svojim darovima ali i darovima puka, svih građana grada, podigli kapelu kao znak povjerenje u Božju zaštitu.

U to vrijeme kao župna crkva služila je današnja franjevačka crkva, koja je osim već spomenutog tornja, nad svetištem, na vrhu krova imala metalni kip svetoga Mihovila. Franjevačka je crkva igrala ulogu župne crkve sve do 30. rujna 1773., kad je, drvenim trijemom proširena, kapela svetoga Roka postala privremenom župnom crkvom. U međuvremenu Subotica je teško, ali ipak napredovala i u političkom smislu. 7. svibnja 1743. dobila je ime Szent Mária, ali i povlastice slobodnog komornog trgovišta. 22. siječnja 1779. godine Subotica će zahvaljujući upornim nastojanjima svojih uglednika: Petra Jožića, Šime Prčića, Ivana Sučića, Antuna Parčetića, Martina Mamužića i još nekih drugih, dobiti dokument o povlasticama slobodnog kraljevskog grada. Slobodni kraljevski grad je s povlasticama dobio i novo ime: Maria Theresiopolis (= Grad Marije Terezije) na uspomenu carice koja mu je dala povlastice.

Gradansko napredovanje Subotice nije odgovaralo dijelu plemenitaša ali ni dijelu srpskog stanovništva grada. Stoga su se prvi preselili u Lemeš (Svetozar Miletić), a drugi u šajkaški kraj.

KRAJ 18. STOLJEĆA U SUBOTICI

Već 1751. godine grad je dobio gradsku kuću, koju će u vrijeme Prvog svjetskog rata zamijeniti današnja, da do danas ostane simbolom i ponosom svakog građanina Subotice. Od 1. listopada 1773. godine na čelu subotičke katoličke župe stoji prvi svjetovni svećenik, dr Stjepan Ranić. Samo dva tjedna nakon preuzimanja župe s velikim mnoštvom građana, uz sudjelovanje crkvenih i građanskih velikodostojnika, prisustvovao je novi župnik, zajedno sa subotičkim franjevcima, blagoslovu kamena temeljca današnje katedrale svete Terezije. Župnik Ranić je nakon mnogo preripetija i napetosti s gradskim poglavarstvom, s vjernicima i s franjevcima premješten u bajsku župu svetoga Petra i Pavla. Njegov nasljednik, župnik Ivan Lukić, doživio je 4. listopada 1797. godine završne radove na tornjevima katedrale. Katedrala je bila pokrivena šindrom. 1801. godine

crkva je dobila prve orgulje. 1. rujna 1806. je započela, a 12. listopada 1809. godine dovršena gradnja župnog doma svete Terezije. Gradnju župnog doma i dovršetak crkve vodio je župnik Pavao Sučić, rođeni Subotičanin, koji će zatim postati najprije kalački kanonik, pa stolnobiogradski biskup, da umre kao jedan od uglednih đakovačkih biskupa. Grob mu je u kripti đakovačke katedrale.

GRADSKA GROBLJA

Najstarije groblje današnje Subotice bilo je ono koje se nalazilo između Karadordevog (Halaškog) puta, ulice Braće Mayer, Stipe Grgića i Franje Kuhača. Povjesničar Iványi smatra, da je još starije groblje bilo na mjestu današnje kapele svetoga Roka. Slijedeće groblje se nalazilo između Trga žrtava fašizma, Harambašićeve, Matije Gupca i Maksima Gorkog. To je groblje bilo otvoreno 1741. godine. Kako se grad širio, groblja su se sve više premještala. Staro Bajsko groblje se nalazilo između Gajeve, Fruškogorske, Marije Búršač i Mičurinove (do današnjeg crkvenog dijela Bajskog groblja). Židovsko groblje nije mijenjalo svoje lokacije s Karadordevog (Halaškog) puta. Staro Senčansko groblje bilo je između Marxovog (Senčanskog) puta, Učke, Lošinjske ulice i željezničke pruge, odakle je premješteno na današnju lokaciju. Pravoslavno groblje nije mijenjalo svoga mjesta do danas. Kersko groblje postoji od 1786. godine. To se groblje nalazilo istočnije nego danas, te je sezalo do ulice Gundulićeve, a zvalo se Groblje na topolskom putu. Valja još spomenuti Šandorsko groblje i Muslimansko groblje. Od kraja prošlog stoljeća postoji nastojanje za gradnju središnjeg gradskog groblja. No, zbog nedostatka sredstava, novo groblje je samo želja, ali i potreba do danas.

U 19. stoljeću Subotica doživljava lijepi napredak. Dobila je dvije nove župne crkve, o čemu ćete čitati u novom broju.

Stjepan Beretić

ŠEST STOLJEĆA SUBOTICE

SUBOTIČKO PROŠTENJE

U ponedjeljak, 14. listopada proslavili su brojni subotički katolici zajedno sa svojim svećenicima i franjevcima obljetnicu posvete subotičke katedrale. Svečanoj koncelebriranoj svetoj misi predsjedao je msgr. Bela Stantić, generalni vikar Subotičke biskupije. Lijepu prigodnu propovijedi na hrvatskom i mađarskom jeziku održao je preč. g. Andrija Kopilović, biskupski vikar za pastoral. Pjevali su pjevači Katedralnog zbora "Albe Vidaković" pod ravnanjem sestre Mirjam Pandžić kao

ipjevači Katedralnog zbora "Svete Terezije" pod ravnanjem preč. g. Józsefa Miocsa.

DVOSTRUKO SLAVLJE

U utorak, 15. listopada slavila je župa svete Terezije, svi subotički katolici, zajedno s vjernicima prigradskih župa, svoje proštenje. Svetkovina svete Terezije Avilske, koja je zaštitnica grada Subotice već više stoljeća, proslavljena je ove godine svečanije nego inače. Da nije rata, katolički biskupi Jugoslavije imali bi za tu zgodu u našem gradu svoje jesensko zasijedanje. U planu je bio simpozij o našem gradu, ophod od franjevačke crkve do zavjetne kapele svetoga Roka, sa svečanom koncelebracijom svih katoličkih biskupa Jugoslavije u katedrali-bazilici. Sve to, nažalost, nije bilo moguće ostvariti.

Ipak, na svečanu svetu misu u 18 sati sleglo se mnoštvo subotičkih katolika, ali i ostalih građana. Svečanu svetu misu predvodio je župnik Beretić, koji je i održao i prigodne propovijedi na mađarskom i hrvatskom jeziku. Kor katedrale ispunili su pjevači dva katedralna zbora. Pred oltarom svetoga Josipa i svetoga Križa u katedrali, svečano obučeni, stajali su pjevači gradskog zbora PRO MUSICA pod ravnanjem Gabrielle Egetó. Nastupila je i Omladinska filharmonija pod ravnanjem Elvire Huszár. Pjevali su solisti Eva Herodek, Timea Kalmár, Saša Stulić i Zoltán Brenner.

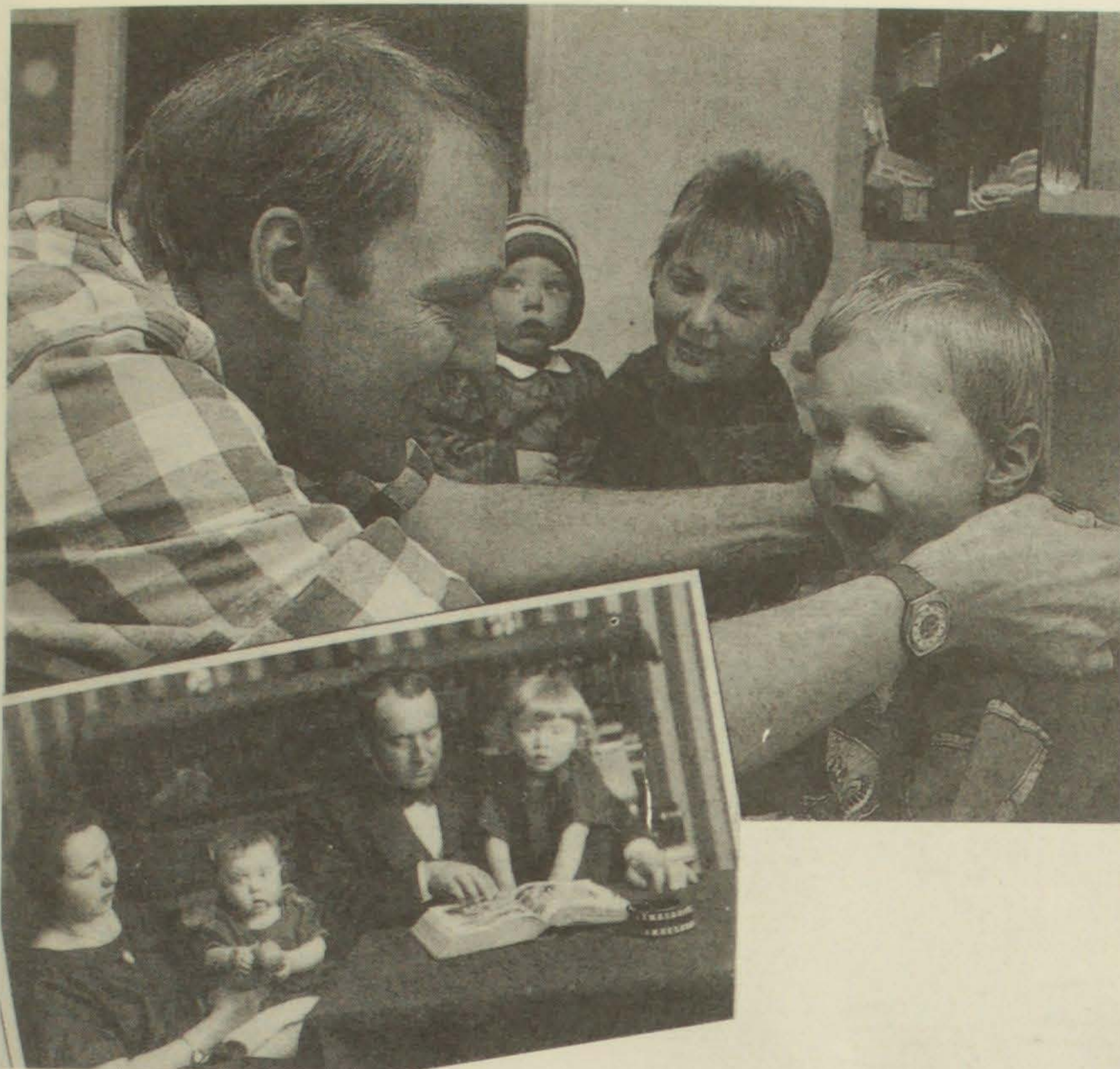
Spominjući se 200-te obljetnice smrti velikog skladatelja Mozarta, zbor Pro musica, Omladinska filharmonija i solisti izveli su za subotičko proštenje Mozartovu Krunidbenu misu. Štovatelji svete Terezije, vjernici iz svih subotičkih župa, ali i prijatelji lijepje glazbe, imali su jedinstveni doživljaj. Čuli su Krunidbenu misu slaveći 600-tu obljetnicu prvog spomena grada Subotice. Ove godine je katedralno proštenje bilo najavljeno i subotičkim radijem, a svečanoj svetoj misi je prisustvovalao i gospodin József Kasza, gradonačelnik Subotice.

Uz katedralnog župnika koncelebrirali su o. Andrija Matić, gvardijan subotičkog franjevačkog samostana, i vlč. g. Károly Vajda, kapelan katedralne župe. Koncelebrirali su kao i prethodnog dana gotovo svi gradski i prigradski župnici i oci franjevci. Skromno je obilježena 600. godišnjica progov spomena grada, ali vrlo dostojanstveno. Mnogi su izrazili svoje oduševljenje. Slušali smo Mozarta u izvođenju subotičkih pjevača i svirača. Čuli smo i pjevače najvjernijih gradskih nam zborova "Albe Vidaković" i "Svete Terezije". Svečanom svetom misom zahvalismo za šest stoljeća dragog nam biskupskog grada - naše Subotice.

Subotička je Katedrala za ovo svoje proštenje dobila nove brojčanike na svojim tornjevima. Radove su izveli domaći majstori, g. Imre Majlát i Zvonko Šarčević. Sve su to omogućili prijatelji subotičke katedrale iz župe i iz okolice. Da pred Subotičanima ne stoji nužna obnova orgulja u Katedrali, zacijelo bi uskoro proradili i satovi na najljepšim subotičkim tornjevima - tornjevima Velike crkve.

Stjepan Beretić

ODGOJ DJELO LJUBAVI (9)

KAŽNJAVANJE DJETETA

"Šiba je iz raja izrasla" stara je narodna izreka. Ona upućuje na to da je šiba oduvijek bila sredstvo odgoja. Pitanje je je li to baš najsigurnije sredstvo. Šibu spominje i Sveto pismo Starog zavjeta: "Tko štedi šibu, mrzi svoga sina" (Izr 13,24). No isto tako veli mudri Sirah: "Kрма, šiba i teret za magarca su, a kruh, stega i posao za slugu su" (33,25). Ali i to: "Šiba sina koga voli".

Teško je dati recept kako, kada i koliko upotrebljavati šibu u odgoju djeteta, jer niti su svi roditelji isti, niti su sva djeca ista i ne reagiraju isto. Valja još jednom naglasiti da je razgovor s djetetom bolji i korisniji, no kad ni to ne pomaže, smije "blago" progovoriti i šiba.

Krivi načini kažnjavanja

Svakako je vrlo krivo pretući dijete. Ima roditelja koji znaju tući svoju djecu do krvi. To je neodgojno i u djetetu će izazvati samo bijes.

Negativan učinak u odgoju ima i ponižavanje djeteta, osobito pred drugima. Ono u djetetu ne izaziva kajanje, nego uvredu u srcu i srdžbu.

Reći djetetu "ne volim te" gora je šiba od svake druge. Iako, uglavnom, roditelji, a ni djeca to ne shvaćaju ozbiljno. Bolje je stoga ne govoriti takve "laži".

Dobro je na ovom mjestu prisjetiti se izreke "bolje spriječiti nego liječiti". Naime, mnogi roditelji u početku previše dopuštaju svojoj djeci, a poslije imaju muke s djetetovim zlim navikama.

Plašenje kao kažnjavanje

Gromovi i munje, tuča i vjetrovi, strašila noćna i danja, policajci, svećenici, anđeo čuvar, pa i mali Isus... često

su "sredstva" kojima roditelji žele prisiliti svoju djecu da im budu poslušna.

Kad grimi onda "Bogica kara". - "Ako ne popiješ mlijeko plakat će mali Isus". - "Ne budeš li se lijepo igrao sa sestricom, tvoj anđeo čuvar tužit će te dragom Bogu". - "Ne budeš li dobar, reći ću velečasnom župniku"... To su neke od svakodnevnih rečenica kojima plašimo svoju djecu da "bude dobra". Sve je to posve krivo. Bog nikako ne smije postati sredstvo da se postigne cilj da dijete bude dobro. Bog i Crkva su za rast i napredak djeteta, pa i onda kad roditelji nisu uz njih.

Zanimljivo je uočiti da je maleno dijete pravi "nebojša". Ne boji se ni zmije, ni vuka... Uplaši se samo jakog iznenadnog glasa i kad počne padati. Dijete se od starijih uči bojati tame, grobova, utvara, zubara, policajaca, pa i svećenika. Nijednog čovjeka ne smijemo upotrebljavati kao "strašilo" zbog kojeg bi se dijete iz straha "moralo popraviti".

Bolji načini kažnjavanja

Kakvi su roditelji može se zaključiti i po tome kako kažnjavaju djecu. Plemeniti roditelji uvijek razmišljaju koji bi način kažnjavanja bio bolji. Kažu da je sv. Toma More odredio da dijete koje skrivi dobije nekoliko udaraca paunovim perjem.

Kod nas je čest način kažnjavanja poslati dijete za neko vrijeme u kut (u ćošak) da se smiri i razmisli o svom lošem postupku.

Dobro je djetetu kao "pokoru" naložiti da učini nešto što ne čini rado. Ili mu reći da samo izabere pokoru.

Najvažnije je ne smetnuti s uma da je odgoj djelo ljubavi. to načelo vrijedi i pri kažnjavanju. I kazna mora biti znak ljubavi prema djetetu. Zato roditelji moraju zapamtiti jedno vrlo važno načelo: suzdržati se od kažnjavanja u srditosti, neurozi, neraspoloženju. Dijete kažnjavati samo onda kad je to zaslužilo, a ne kad me nevira. No, ne zaboraviti ni to da dijete osjeća ljubav i brigu za njega i kroz kaznu. Bilo bi razočarano ako ne bismo marili za nj i kad bi nam bilo svejedno da li je zločesto ili dobro. Dijete i samo pati zbog svoje zloće i svojih čudljivih želja. Zato ponekad kaznu doživljava kao izbavljenje iz svoje zloće.

Odgoj djetetove savjesti

Svakom kaznom slažemo kamenove u zgradu buduće djetetove savjesti. Pravi i trajni odgojni uspjesi postižu se samo po ljubavi. Sve će to dijete iznutra usvojiti i postat će dio njegove ličnosti. Ako je postupak roditelja utemeljen na ljubavi, razvit će se lijepa savjest koja pomaže djetetov rast u svakom pogledu. Ako je utemeljena na strahu, ukočit će mu duševni razvoj i iznakažiti dječje srce. Bude li savjest sazdana na strahu i prisili, nestat će je čim nestane straha. Razgovori su važni. Tko štedi vrijeme pa neće razgovarati s djetetom u ranom djetinjstvu potrošit će kasnije mnogo više vremena u besplodnim kažnjavanjima.

Priredio Andrija Anišić

AKCIJA ZA ŽIVOT

ZAUSTAVITE RAT U IME DJECE GOSPODO GENERALI, DRŽAVNI POGLAVARI I SVI KOJI MATE VLAST I MOĆ !

Čujte krik moj: zaustavite RAT!

Krik je to djeteta iz majčine utrobe koju tenk gura ispred sebe.

Krik je to novorođenčeta koje pri porodu nije ugledalo svjetlo dana, nego tamu skloništa.

Krik je to djeteta koje čeka majku da ga nahrani slatkim majčinim mlijekom, ali ona nije stigla jer ju je krhotina granate ubila pri povratku kući.

Krik je to stotine druge djece koji su ostali bez roditelja u ovom ludom ratu.

Krik je to tisuće djece kojima je oduzeta radost djetinjstva. Kojima umjesto igre skrivača bježe danomice u skloništa zbog opasnosti iz zraka.

Krik je to djece kojima su igrališta zaposjeli tenkovi...

Krik je to djece koji zbog ratnog stanja ne mogu ići u školu...

O, svi VI - zaustavite rat u ime DJECE.

Zaustavite rat u ime ljubavi.

Zaustavite rat u ime Boga.

Zaustavite rat u Hrvatskoj i na čitavoj kugli zemaljskoj.

I znajte - ima nešto jače od oružja!

Jači je od oružja krik djetetov.

Jača je od oružja pšenica koja dozrijeva iako ju je pregazila kolona tenkova, iako je krvlju poprskana.

Jače je od oružja grožđe što zri uz pucnjavu.

Jača je od oružja molitva u zamračenoj katedrali.

Od oružja je jača i bitka za evakuaciju umobolnih

i videokamera koja sve pamti.

Rat ih je učinio ovakvima - tko će ih utješiti

Jače od oružja i mržnje jest praštanje. I pogled zaljubljenih. I zagrljaj koji smiruje. I bakina priča pred spavanje u kućnom podrumu... (usp. Novi koraci, br. 23, str. 11).

Sve to i još puno toga jače je od vašeg oružja.

A od smrti koju oružjem sijete jače je uskrsnuće.

I od svega zla koje se nataložilo u svemiru jači je Bog, milosrdni i nježni Otac.

On je najjači.

Stoga potpišite kapitulaciju odmah, jer sve će Vas to jednog dana svakako poraziti...

- a onda, kako ćete se osjećati kad sretnete dijete?!

Potpišite primirje odmah i nemojte ga prekršiti!

Zaustavite rat u ime djece

da vas plač i krik djece ne bi uznemiravao čitav život ovdje na zemlji i u paklu kroz svu vječnost.

Ja molim za Vas.

Molim da vam Bog bude milostiv i pamet vam prosvijetli te progledate i shvatite koliko ste na krivom putu...

Dragi SVI prijatelji malenih - ja vjerujem u pobjedu Prijatelja malenih - pridružite mi se silnim pouzdanjem.

Uz srdačan pozdrav, voli Vas Vaša

*Durdica - Čudašce
(Uređuje Andrija Anišić)*

DRUGI SUSRET MLADIH VJERNIKA INTELEKTUALACA

Ohrabreni ocjenom prvog susreta koju je dao Dr. Stjepan Skenderović, a koja doslovno glasi: "Što reći o sinoćnjem sastanku?! Sastanak s akademskom mladeži protekao je više nego uspješno, iznad očekivanja. Bio je inspirativan. Došli su studenti i tek diplomirani (njih oko 30). Zašto?! Biti zajedno, upoznati se. Uspostaviti vezu sa starijima. Premostiti generacijski jaz... Što se vzimalo u pameti te naše akademske mladeži? Pitanja su brojna. Od problema ravnopravnosti, njegovanja i širenja naše kulture, pitanja jezika - čuvanja i učenja našeg jezika, do konstatacije 'duhovnog mrtvila' našeg naroda, te kako se izvući iz tog duhovnog mrtvila i općeg sivila... Sve interesantne probleme su definirali ti mladi ljudi i iznalazili za njih rješenja", u petak, 20 rujna 1991. godine u 19 sati sastali su se na svoj drugi radni susret mladi vjernici intelektualci pod geslom: "Vjeruj, ljubi, nadaj se i snosi, srcem čut ćeš zašto si i tko si!" (S.S. Kranjčević).

Na ovom drugom susretu mladima su bile predstavljene naše INSTITUCIJE: Institut "Ivan Antunović", Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, KUD "Bunjevačko kolo", Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo "Matija Gubec" iz Tavankuta, a bilo je riječi i o katehizaciji mladih, kao i o karitasu. Bila je to prilika da mladi od vodećih ljudi ovih institucija čuju informacije o njima te o mogućnosti aktivnog sudjelovanja u istima.

Sve to je bilo protkano poezijom našeg pjesnika Alekse Kokića, s konkretnim porukama današnjim mladima za sadašnje vrijeme.

A.

ZAHVALA GOSPODINU Dr.MARINU ŠEMUDVARCU

Povodom odlaska našeg dragog župnika Dr. Marina Šemudvarca u penziju, mladi župe sv. Roka su mu se posebno zahvalili sljedećim riječima:

Prečasni gospodine!

Za sve godine koje ste proveli u našoj župi mi mladi želimo Vam posebno zahvaliti. Vi ste nam bili dragi uvijek kada ste nam propovijedali radosnu vijest Evanđelja. Male stvari, najsitnija djela u Božjim očima su velika, zaslužuju veliku nagradu. Mi vam umjesto nagrade želimo izreći svoju zahvalnost što ste uvijek vodili računa o nama, o našoj školi, o položenim ispitima...

Vi ste uvijek posebno puno ljubavi imali za djecu i mlade i voljeli ste nas i okupljali poput Krista.

Čovjek je velik, kolika je njegova ljubav. Dar je velik koliko je veliko srce darovatelja. Čovjek je velik koliko je njegova ljubav i nesebičnost.

Neka Vam dobri Pastir, koga ste vjerno slijedili, naplati svu Vašu ljubav i dobrotu, a mi Vam od svega srca zahvaljujemo.

B.B

SUBOTIČKI KARITAS

Na inicijativu mladih sa sastanka mladih vjernika intelektualaca od 20. rujna 1991. godine započeo je sa radom Subotički karitas. Ovu inicijativu razmotrili su svećenici grada Subotice i okolice i velikodušno ju podržali.

Prostorije SUBOTIČKOG KARITASA nalaze se u Katoličkom krugu, Trg žrtava fašizma 15 (iza katedrale). Radno vrijeme je UTORKOM i PETKOM od 16 do 19 sati.

Oduvijek je u svijetu bilo siromaha. Sam Isus je jednom zgodom rekao: "siromahe ćete uvijek imati uza se". On je ljubav prema siromasima proglasio odlučujućom za čovjekovu vječnu sudbinu (usp. Mt 25). Ti Isusovi siromasi ("najmanji") su: svi siromašni, gladni, žedni, goli i bos, bolesni, zatvoreni, beskućnici: to su i svi alkoholičari, ovisnici o drogi, svi hendikepirani, sve nezalce, svi koji su u očaju, svi koji su žalosni, svi napušteni, svi nevjernici i grešnici (robovi grijeha) i ta lista može se zaustaviti konačno na svakom čovjeku koji je sada u bilo kakvoj potrci. Isus u svima njima želi biti ljubljn: "Što god učiniste jednom od ove moje najmanje braće i meni učiniste"! Ta ljubav, ta djelotvorna ljubav jest "caritas". To je nadnaravna, božanska ljubav.

Živimo u vrijeme kad ima puno onih "najmanjih". Zbog besmislenog rata u našoj Domovini njihov broj je svakim danom sve veći i može postati nepregledan. I zato ne smijemo sjediti skrštenih ruku. Moramo biti spremni na djelotvornu ljubav, kako osobnu, tako, još više, organiziranu.

Ustanove koje organizirano pomažu onima koji su u potrebi nazivamo "CARITAS" (Karitas). Za rad jedne takve ustanove potrebni su mnogi radnici za prikupljanje hrane, odjeće, školskih knjiga, novca i svega čime se može pomoći potrebnima. Potrebni su radnici koji će sve to sređivati, dijeliti, raznositi, slati...

Pozivamo SVE koji žele dobrovoljno i besplatno sudjelovati u takvom radu da nam se jave i pridruže. Najbolje je da se javite u Karitas utorkom ili četvrtkom. Ondje se možete pobliže informirati o našem radu i uključiti se u sam rad.

Za Subotički karitas odgovoran je vlč. LAZAR NOVAKOVIĆ, župnik u Mađoj Bosni, a voditeljica karitasa je gospođa RUŽICA ŠIMIĆ.

VAŽNA MOLBA I OBAVIJEST

Molimo sve koji žele darovati za karitas odjeću i obuću da ih donesu uredno (oprano, ispeglano, čisto). Naime, nemamo mogućnosti sve donešeno još i sami uređivati.

Osim odjeće i obuće za Karitas možete darovati i novac i suhu hranu (brašno, šećer, sol, rižu, trajne konzerve, krumpir, luk...).

Nadalje molimo Vas da pošaljete siromahe da si uzmu od pristiglih stvari ono što im je potrebno. Ili, možda poznajete one koji su u potrebi, a znate da se stide sami doći, dodite Vi pa im odnesite što im treba. Imajmo oko i uho za siromašne, ali najviše imajmo srca, jer nekima je potrebna samo lijepa riječ, blagi osmjeh, netko tko će ih čuti... Ljubav je univerzalno sredstvo pomoći bližnjemu!

A. A.

KATEHIZACIJA MLADIH

Već gotovo dva mjeseca mašim selima i gradovima ponovo svakim danom promatramo povorke malih i velikih đaka. Razmišljam. Koliki napor da ljudi steknu znanje. Neki se zaustave na pola puta. Drugi su ustrajni i hrabro nastavljaju dalje. A neki - oni najhrabriji - nikad niti ne prestanu učiti. Jedno mi nije jasno! Kako to da jedan veliki broj naših intelektualaca za vrijeme studija postane vjerski indiferentan. Neki postaju agnostici, a neki čak i ateisti. Je li to osobna stvar svakog pojedinca ili je to opća pojava?! Gotovo je postalo općenito mišljenje da je za doktora, inženjera, liječnika ili profesora "sramota" moliti, ići na misu, ispovijedati se... No, trebalo bi biti upravo obrnuto. Poznati Einstein rekao je o sebi da je on najveći vjernik, jer je najdublje ušao u tajne Stvoritelja, te slavi Boga radi tih veličanstvenih djela.

Stoga pozivamo sve naše studente i intelektualce, kao i sve mlade da uporedo s intelektualnim radom rade i na svom rastu u vjeri. U tome će im pomoći naši vjeronaučni i molitveni susreti. Ponuda je velika. Odlučite sami. Rado očekujemo sve. Prilažemo i raspored vjeronaučnih i molitvenih susreta u Subotici i okolici za šk. godinu 1991-92.

B.S.

TRIBINE MLADIH

U okviru naših ovogodišnjih susreta mladih održane su već dvije Tribine mladih. U mjesecu rujnu tribinu mladih imao je preč.g. Andrija Kopilović. Govorio je na temu: Evanđelje - treći put. A u mjesecu listopadu na tribini mladih govorio je isusovac o. Josip Antolović iz Beograda. On je pokazao kako je "Presveto Trojstvo izvor mojega ja".

Na ovu Tribinu okuplja se preko stotinu mladih iz Subotice i okolnih mjesta.

Novi voditelj Tribine mladih je g. Dinko Ivković.

A.

BEDEM LJUBAVI

(zgažena svijeća - zgažena ljubav)

Na inicijativu nekoliko majki i žena organiziran je u Subotici 19. rujna, na Trgu slobode, miran prosvjed građana, s upaljenim svijećama, za prestanak rata pod nazivom "BEDEM LJUBAVI".

Svoj zahtjev okupljeni su izrazili na panou s ovim tekstom:

Držali su u rukama upaljene svijeće i tiho razgovarali toliko tiho da se nije čula nijedna riječ koja bi bilo koga mogla uznemiriti i izazvati. A mnogi su i tiho molili za svoje sinove i muževe koji su uvučeni u ovaj prljavi rat.

A onda su, treće večeri kad se većina sudionika u ovom mirnom prosvjedu već razišla, došli "ONI"... Došli su mrzitelji svjetla. Počeli su šutirati i gaziti upaljene svijeće i vrijeđati prisutne. Bio je to strašan prizor. Ljubiteljima mira suprostavili su se mrzitelji mira; suprostavili su se "ONI" koji nisu za ljubav...

Tužno su ležale zgažene svijeće. Vidio sam u njima sve one koje je zgazila i uništila mržnja ovoga rata. Vidio sam u zgaženim svijećama razrušene kuće, razorene gradove, raspršene obitelji... U zgaženim svijećama vidio sam suze svih ožalošćenih u ovom ludom ratu... Eto, kako je zgažen Bedem ljubavi u Subotici; eto, kako je zgažena ljubav... I onda su oni koji imaju vlast rekli da se ljudi više ne smiju okupljati u "Bedem ljubavi". Zašto?! Zato što ne mogu zaštititi "Bedem ljubavi" od "cigala" mržnje. Spontano mi je došla misao: Sotona mrzi svjetlo. Sotona mrzi ljubav i dobrotu. On voli tamu, on voli mržnju... Kao da je Sotona dobio još jednu bitku. Možda. No, zgažena ljubav nije mrtva ljubav. Na novi će život uskrsnuti ljubav..., jer svjetlo je jače od tame i ljubav od mržnje. Bog je svjetlo i Bog je ljubav. Zato se BEDEM LJUBAVI ne može srušiti... To moraju znati "ONI" koji zgaziše svijeće i rastjeraše one koji su za mir i ljubav, ali ne na papiru, kao mnogi u ovom ratu, nego životom... Neka znaju "ONI" - Bedem ljubavi još POSTOJI! Bedemom ljubavi okruženi su oni koji vode rat srcem i zato ne mogu biti poraženi nikada!

A.

VJERONAUČNI I MOLITVENI SUSRET MLADIH U 1991. GODINI

Na hrvatskom jeziku:

- PONEDELJAK** u 20 sati u župi Isusova Uskrsnuća (Gajeva 2) za srednjoškolce.
UTORAK u 20 sati u župi sv. Jurja (Paje Kujundžića 4)
SRIJEDA u 20 sati u župi sv. Roka (I. Milutinovića)
ČETVRTAK u 20 sati u župi sv. Terezije (Harambašićeva 7)
ČETVRTAK u 20 sati u župi Isusova Uskrsnuća za studente i radničku mladež.
PETAK u 20 sati u Franjevačkom samostanu (Trg cara j. Nenada 13)
SUBOTA u 17 sati u Đurđinu.
NEDJELJA u 10,30 u župi Majke Crkve - Aleksandrovo (Starine Novaka bb)
NEDJELJA u 17 sati u Maloj Bosni
NEDJELJA u 19 sati u Tavankutu

- TRIBINA MLADIH** u 18 sati - svake treće nedjelje u mjesecu u Katoličkom krugu, iza katedrale (Trg žrtava faš. 15)
MISA ZA MLADE u 20 sati - svakog prvog petka u mjesecu u kapeli Crne Gospe u Franjevačkom samostanu.
MOLITVENI SUSRETI MLADIH svake srijede u 20 sati u samostanu sestara Naše Gospe - „Anuncijata“ (Marije Bursać 38)

GLAVNA OVOGODIŠNJA TEMA VJERONAUČNA JE: „OTAJSTVO CRKVE“

Na mađarskom jeziku:

- PONEDELJAK** u 20 sati u župi sv. Terezije (Katolički krug)
UTORAK u 19,30 sati Franjevačkom samostanu
ČETVRTAK u 20 sati u župi sv. Križa - Dudova šuma (27. marta 1)
SUBOTA u 19,30 sati u župi sv. Jurja.
SUBOTA u 18 sati u župi Majke Crkve (Aleksandrovo)
TRIBINA MLADIH u 18 sati svake druge nedjelje u mjesecu.

JUBILEJ 175. GODIŠNJICE CRKVE U ZMAJEVU

Mala župska zajednica katolika u Zmajevu proslavila je 29.IX 1991.godine jubilej 175.godišnjice postojanja crkve. Svečana sv.Misa na blagdan sv.Mihovila Arkandela, zaštitnika župe, privukla je maksimalan broj domaćih vjernika, pa i pravoslavaca, koji su se zainteresirali za molovanje crkve, kao i gostiju koji, su bilo obiteljski, bilo prijateljski, vezani uz Zmajevu. Svi su oni, uz prisutnost sedam svećenika i predvoditelja slavlja Striković Jánosa, dekana iz Novog Sada, bili dionici bogatog duhovnog doživljaja jubilarne sv.Mise i zaštitne prisutnosti sv.Mihovila Arkandela.

Mala, ali skladna crkvice, zasjala je u obnovljenom sjaju na dan svog jubileja. Za obnovu unutrašnjosti crkve pobrinula se Božja Providnost, tako da iako je rizik ekonomske krize prijeto, radovi su ipak završeni, ponajviše darežljivošću crkvenog oca Cimbala Jánosa. On je svoje dugogodišnje zalaganje za crkvu osmislio darujući lijepi prilog za obnovu crkve, a sve to je u njegovim starim godinama okrunilo crkveno priznanje - papinski blagoslov, koji je stigao baš za prigodu završne svečanosti.

Pripreme za proslavu jubileja započeo je prethodni župnik Juhász György: obnovio je krov na crkvi i omalterisao vanjske zidove crkve i župnog dvora. Naslijedivši ga prije tri godine, kao župnik sa stalnim boravkom u Zmajevu, nakon što su svećenici skoro dvadesetak godina samo izlazili, preuzeo sam i brigu oko obnove unutrašnjosti crkve.

Prošle godine smo preuredili svetište: stari vlažni oltar smo uklonili, a lijepo svetohranište ugradili u postojeći bočni oltar Blažene Djevice Marije. Na drugoj strani ispod barokne propovjedaonice, lijepo se uklopila obnovljena krstionica, a cijelo je svetište zbog vlage obloženo hrastovom lamperijom.

Oltar je sa polukružnim, dvostepeničnim podnožjem namijenjen i zapadnoj (rimokatoličkoj) i istočnoj (grkokatoličkoj) liturgiji, s time da si Ukrajinci na dva mala stupića ispred oltara postavili već postojeće dvije ikone Krista i Bogorodice, za imitaciju Ikonostasa prilikom njihove liturgije.

Ove godine smo omaljali cijelu unutrašnjost crkve, no POSVETA crkve tek predstoji, nakon kompletnog idejnog i estetskog rješenja oltara, ambona i krstionice.

Cjelokupni sadašnji izgled crkve je plod razvijene simbolike iz Knjige Otkrivenja: oltarna slika - pobjeda sv.Mihovila nad Zmajem, kupola u svetištu - Zrtveno Jagnje sa knjigom od sedam pečata, prednja kupola - Uznesenje sv.Križa, rad poznatog slikara iz prošlog stoljeća, prilikom prvog maljanja crkve, Jakubey Károlya iz Kule, zadnja kupola - Uskrsli i ponovo dolazeći Krist na oblacima nebeskim, mali medaljoni - sedam sv.sakramenata, kao znak našeg sudjelovanja u događanju nastupajućeg Eshatona.

Ovi radovi, kao i sam jubilej, pokazali su se izvrsnom prilikom za aktivnije uključivanje vjernika u život i rad župske zajednice, te je to ujedno početak i duhovne obnove koja

tek predstoji. Jedan znak toga je i požrtvovno zauzimanje domaćeg molera, Kabok Istvána, koji je jeftino (naime, na kredit), ali skladno omaljao unutrašnjost crkve, sa dvije vlastite slike u kupolama. Pohvalna je također požrtvovnost vjernika u priložima: upravo tim priložima (računajući i na one koji će još stići), kao i dobrovoljnim radom starijih i mlađih, uspjeli smo završiti radove.

Povijest čine ljudi i to ne samo oni poznati i pohvaljeni, nego i oni čija su imena nepoznata, ali su puno doprinijeli u ovom 175.godišnjem životu: odbornici, kantori, marljive žene, zvonari, sakristani, vjeroučenci, kao i vjernici iz sestrinske Pravoslavne crkve s kojima smo pomiješani u svakidašnjem životu.

Tako je Pravoslavni paroh o.Vladimir Pavlović u pozdravnom govoru na završetku svečanosti istaknuo dosta skladan život dviju vjeroispovijesti na ovom području, kao i zaslugu katoličkog svećenika Konrada Gaus u spasavanju srpskog življa od stradanja u vrijeme II. svjetskog rata.

Tema mira je i sadašnje preokupacija, što su mladi predstavili u okviru svog kratkog programa: njihova poruka je bila:

*"Ako siješ mir, upoznat ćeš, da će se probuditi nada sva!
Trnje će ti ruke saplilitat, ali novi svijet će rodit se!"*

Antun Kopilović

KONCERT U KAĆMARU

Subotički katedralni zbor "Albe Vidaković" posjetio je u nedjelju, 20.listopada 1991.godine malo mjesto Kaćmar u susjednoj Mađarskoj, gdje ima našeg svijeta, Hrvata - Bunjevaca. Već duže vremena su očekivali svoje sunarodnjake da bi se naslušali prave bunjevačke riči i pisme.

Osim članova katedralnog zbora, sa nama su putovali i katedralni župnik Stjepan Beretić i mali tamburaški orkestar, koji su vodili Jelena i Stipan Jaramazović te još neki vjernici.

Zbog velike gužve na graničnom prijelazu kod Kelebije, morali smo dugo čekati, ali to vrijeme smo proveli u molitvi, pjesmi i veselju. Uz Božji blagoslov i pomoć Majke Božje sretno smo stigli oko 17 sati u Kaćmar, gdje su nas mještani Hrvati-Bunjevci i Mađari prijatno i srdačno dočekali.

U ljepoti i veličini stana Božjega, u svetosti i tišini crkve održana je sveta Misa, koju je predvodio vlč.Ante Knežević iz Batine, a pjevao je katedralni zbor "Albe Vidaković" pod ravnanjem s.Mirjam Pandžić. Sveta pričest je uzveličana prekrasnom melodijom J.Haydna koju je na flauti otvirala Marina Pećerić.

Nakon mise održan je koncert za koji su pažljivo birane najpogodnije i najljepše pjesme iz repertoara zbora: "O Marijo, zvijezdo mora", "Magnificat" uz pratnju Silvane Bilinc na orguljama. Pjesmu "Ave Maria" otpjevala je solo Terezija Buljovčić-Jegić uz pratnju Jasne Jegić. Pjesmu "Sav raj Te slavi" pjevala je s.Karmela Kovačević. Kompoziciju Milana Asića "Blagoslovljena ova zemlja moja" pjevao je katedralni zbor "Albe Vidaković" uz pratnju tamburica. Zatim su izvedene još neke pjesme, a kao vrhunac je bio veličanstveni Händlov "Aleluja".

Iako su bili umorni, svi izvođači su dali sve od sve. Pjevali su svim srcem i svom dušom. Zborom je ravnala s.Mirjam, a za pratnju na orguljama bio je zadužen naš mladi umjetnik Alen Kopunović.

Na kraju koncerta tople pozdrave, iskrene čestitke putio nam je njihov župnik vlč.Fanjo Illes, a zatim je naš župnik vlč.Stjepan Beretić od srca pozdravio sve mještane i zahvalio se na gostoprimstvu.

Nakon toga, u župnom dvoru bio je prijateljski susret sa malom zakuskom. I tu smo pokazali dio našeg narodnog bogatstva. Uz zvuke tamburice pjevane su bunjevačke pjesme, a zaigralo se i kolo. Mještani su također pjevali i igrali s nama.

Tako okrijepljeni i dušom i tijelom, negdje oko osam sati navečer uputili smo se kući. Autobusom se orila vedra pjesma, šala i smijeh. U tom raspoloženju vratili smo se u našu Suboticu.

Ovaj posjet i susret nas je sve obogatilo i ostao nam je u lijepom sjećanju.

Silvana Bilinc

PREDSTAVLJANJE KNJIGE BRANKA FILAKOVIĆA

U subotu, 7. rujna 1991. u Santovu u Mađarskoj, gdje žive šokački Hrvati, predstavljena je knjiga lirske proze "Zatajiti korijene tuge i duge" pokojnog Branka Filakovića, koji ne naprasno preminuo 22. veljače 1991. godine u svojoj 49. godini života.

Prije početka ove svečanosti svi učenici su u povorci kroz naselje otišli na katoličko groblje, noseći vijence i svježe cvijeće na grob pokojnog Branka Filakovića.

Na grob su položili vijence Mjesni odbor šokačkih Hrvata, Savez Hrvata u Mađarskoj, Bajska bunjevačka čitaonica, KUD "Bunjevačko kolo" iz Subotice sa članovima Literarne sekcije i Osnovna škola "Ivo Andrić" u Santovu i drugi.

Na grobu je odana počast pokojniku minutom šutnje uz prisutnost supruge i dvoje djece i pokojnikovog brata Stipana Filakovića, književnika i novinara u "Hrvatskom glasniku", tjedniku Saveza Hrvata u Mađarskoj.

Predstavljanje ove knjige je organizirao Mjesni odbor šokačkih Hrvata u Santovu, na čijem čelu se nalazi vrlo agilni Stipan Pančić, Hrvat - Bunjevac iz Gornjeg sv. Ivana. On dugo godina živi i radi u Santovu, a sada je u mirovini.

O estetskim vrijednostima i značaju objavljivanja ove knjige vrlo nadahnuo je govorio Đuro Franković, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj i profesor Više pedagoške škole u Pečuhu.

U sklopu ove priredbe bio je prigodan kulturno-umjetnički program, u kojem je sudjelovao đачki zbor Osnovne škole "Ivo Andrić" u Santovu pod ravnanjem nastavnice Vere Šivalin. Lirske poznate tekstove iz spomenute knjige čitao je Stišan Đurić, student Kazališne akademije dramskih umjetnika u Budimpešti.

U drugom dijelu ove svečanosti priređeno je pjesničko veče Vojislava Sekelja, pjesnika iz Subotice i predsjednika Literarne sekcije KUD "Bunjevačko kolo". Predstavljena je njegova najnovija zbirka pjesama "Rič fali". Pojedine pjesme iz te knjige čitala je Anka Pešut, tajnica KUD "Bunjevačko kolo".

Na ovoj priredbi bio je prisutan i vlč. Lazar Ivan Krmpotić, predsjednik Instituta "Ivan Antunović" u Subotici.

Navečer u prostorijama Doma šokačkih Hrvata u Santovu priređena je skromna večera na kojoj je L. I. Krmpotić govorio o potrebi organiziranja ovakvih kulturnih priredaba.

Također su govorili Đuro Franković i Antun Mujić, predsjednik Bajske bunjevačke čitaonice.

Obitelj pisca i izdavača dali su svima prisutnima po jedan primjerak knjige Branka Filakovića "Zatajiti korijene tuge i duge" u znak sjećanja. Za uzvrat članovi Literarne sekcije KUD "Bunjevačko kolo" predali su nekoliko knjiga subotičkih pisaca, koji pišu ikavicom. Knjige su namijenje seoskoj biblioteci.

Svi su se razišli zadovoljni u želji da se opet nađu u nekom drugom mjestu, među našim svijetom koji je tako željan materinske riječi.

Grgo Bačlija

SVIJEĆE

*Živi mrtvima pale svijeće,
nose cvijeće.
Svijeća do svijeće gori.
Za pravdu i mir
hrvatsko srce se bori.*

*Bog progovara narodu svom:
-Ne kloni duhom!
-Plodove obraćenja živi!
-Tvoj Bog je moćan.
On obnavlja razrušen dom.*

*Svijeće i dalje gore.
Srca ih marno pale.
Ruke se nebu dižu.
Žrtva, molitva i post
postaju ljubavi most.*

*Svijeća je znak Krista.
Neka duša svaka
kroz ovaj bezdušni rat
čistoćom Kristovom zablista.*

S. Tarzicija

OSNIVAČKI SASTANAK KNJIŽEVNOG KLUBA "MIROLJUB"

U ponedjeljak, 10. 1991. godine sa početkom u 17 sati održan je u dvorani Katoličkog kruga osnivački sastanak Književnog kluba "Miroljub".

Ranije, na skupštini Instituta "Ivan Antunović" (16. IV 1991. god.), za pročelnika Književnog odjela izabran je Jašo Šimić iz Subotice. Na ovom sastanku osnovan je Književni klub "Miroljub" u sastavu tog Književnog odjela.

Otvarajući sastanak, pročelnik Jašo Šimić je pozdravio grupu od 15 pjesnika i pjesnikinja, mlađe i starije generacije, koji su okupljeni oko subotičkog časopisa "Rukovet" i oko uredništva lista "Bačko klasje" i kalendara "Subotička Danića" (neki od pozvanih zbog zauzetosti nisu mogli doći).

Pročelnik je govorio o cilju ovog sastanka i o zadacima ovog kluba. Književni klub "Miroljub" želi okupiti one koji se bave književnošću ili pišu o književnosti. Po mogućnosti to treba obuhvatiti pisce i izvan Subotice.

Predsjednik Instituta, Lazar Ivan Krmpotić, pozdravio je prisutne i izrazio svoje zadovoljstvo što su se ovdje sastali pisci bez obzira na svjetonazor. To je velik napredak da do toga danas može doći. Zato dalje treba sve učiniti da suradnja bude što svestranija.

Zatim je govorio o zadacima proučavanja i čuvanja naše književne baštine. Treba sve sakupljati što može poslužiti kao dokument i svjedočanstvo. Pozvao je sve prisutne da skupljaju i sređuju svoje papire da se ništa ne zagubi.

Zatim je J. Šimić predložio da se svi prisutni predstave i da kratko kažu o svom radu, jer ovo je naš prvi ovakav sastanak i to će pomoći za međusobno upoznavanje. To je prihvaćeno i svi prisutni su se kratko predstavili i govorili o svom zanimanju za književnost.

Nakon toga je na dnevnom redu bio dogovor o budućim zadacima. Kroz razgovor došlo se do zaključka da Književni klub "Miroljub" ima dvostruki zadatak: s jedne strane da sakuplja dokumentaciju i građu iz naše književne baštine, a s druge strane da pomaže u razvitku suvremene žive književnosti bačkih Hrvata putem objavljivanja i priređivanja književnih večeri i sličnih priredaba. J. Šimić i Milovan Miko- vić su posebno istakli važnost informatike i iznijeli su svoja dosadašnja iskustva.

Zaključeno je da će se organizirati suradnja članova kluba u našim publikacijama. Po mogućnosti, sastanci Kluba održavat će se prvog ponedjeljka u mjesecu sa najavljenim dnevnim redom.

Ako svi sastanci budu tako konstruktivni kao ovaj prvi, onda Klub ima lijepe perspektive za rad.

Bela Gabrić

FOND "BISKUP IVAN ANTUNOVIĆ" (od 21. ožujka do 31. listopada)

Sestre Dominikanke, Korčula	300
Franjo Vujković	500
Josip Horvat, Varaždin	1000
Vinko Beraković, Lovas	500
Jasna Ivančić, Zagreb	600
Stjepan Beretić	5000
Antun Gabrić	1000
Božena Vučević	2300
Obitelj Anišić	700
S. Nada Gabrić	40 CAD

Hvala SVIMA !